

SPT

Pensioenfonds Tandartsen
en Tandarts-specialisten

Jaarverslag 2013

Stichting
Pensioenfonds
Tandartsen en
Tandarts-specialisten

Stichting Pensioenfonds
Tandartsen en Tandarts-specialisten
Akerstraat 92, 6411 HD Heerlen
Postbus 4471, 6401 CZ Heerlen
Telefoon: 045 - 5763 333
Telefax: 045 - 5741 117
E-mail: infobestuur@spt.nl

Ingeschreven in het Handelsregister van de
Kamer van Koophandel onder nummer 41179456

Verslag over het boekjaar
1-1-2013 t/m 31-12-2013

Inhoud

	Pagina
Voorwoord	5
Karakteristieken van het pensioenfonds	
Profiel en doelstellingen	7
Personalia per 31 december 2013	9
Meerjarenoverzicht	11
Bestuursverslag	
Hoofdpijnen	13
Pensioenen	14
Samenvatting actuariel verslag	21
Beleggingen	27
Risicoparagraaf	31
Toekomstparagraaf	36
Raad van Toezicht	
Verslag en verantwoording van de Raad van Toezicht 2013	37
Reactie van het Bestuur op het verslag van de Raad van Toezicht	41
Verantwoordingsorgaan	
Verslag Verantwoordingsorgaan over het jaar 2013	43
Reactie van het Bestuur	47
Jaarrekening	
Balans per 31 december	50
Staat van baten en lasten	52
Kasstroomoverzicht	53
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	54
Toelichting op de balans per 31 december	57
Toelichting op de staat van baten en lasten	61
Risicoparagraaf	64

Pagina**Overige gegevens**

Gebeurtenissen na balansdatum	73
Resultaatbestemming	73
Actuariële verklaring	74
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	75

Bijlagen

Begrippenlijst	77
----------------	----

Voorwoord

2013 een zachte landing

Over indexatie en korten heerst nog wel eens misverstand. Tussen 1997 en 2010 heeft SPT 33% geïndexeerd, terwijl de inflatie over die periode 28% was. Voor gepensioneerden is deze indexatie prettig, maar het heeft de financiële positie van SPT verzwakt. Achteraf gezien was dit wellicht niet verstandig, maar we moeten de keuzes van toen beoordelen met de informatie die toen aanwezig was.

De twee financiële crises van 2000 en 2008, heeft het fonds goed doorstaan. Dit komt niet in de laatste plaats door het beleid om het renterisico grotendeels af te dekken. In 2014 heeft SPT besloten deze afdekking van het renterisico te handhaven, maar aan te passen zodat de kosten omlaag gaan en de beheersbaarheid verbetert.

Daarna heeft het fonds, van 2011 tot 2013, driemaal moeten korten met een totaal van ruim 15%. Dit was erg pijnlijk, maar noodzakelijk. Meer dan 13% van de kortingen werd veroorzaakt door de gestegen levensverwachting. Deze gestegen levensverwachting kwam niet zomaar uit de lucht vallen. Er wordt vaker, anders en meer reëel berekend en geprojecteerd naar de toekomst.

Op basis van de verwachte ontwikkeling van de dekkingsgraad, heeft het er lang naar uitgezien dat eind 2013 een extra korting van ruim 4% noodzakelijk zou zijn. Deze korting werd reeds aangekondigd in het jaarverslag van 2012. Medio 2013 was de dekkingsgraad slechts 98%. Het zag er dus slecht uit. In werkelijkheid kwam de dekkingsgraad eind 2013 iets boven 104% uit zodat de aangekondigde korting niet hoefde te worden uitgevoerd: een zachte landing. Het bestuur was meer dan tevreden.

In 2013 heeft er ook een bestuurswisseling plaatsgevonden: Hans Braker heeft zich niet herkiesbaar gesteld en zijn opvolger Rik Albrecht heeft in september zijn plaats ingenomen. Hans heeft zich ingezet deze transitie naadloos te laten verlopen, alweer een zachte landing en continuïteit van goed bestuur.

Het fonds staat er goed voor. SPT is de weg ingeslagen van zoveel mogelijk zekerheid, maar met behoud van uitzicht op indexatie. Hoewel deze beperkt zal zijn, is dit wel de grond van het bestaan van het fonds. Zonder deze ambitie zouden we beter zo snel mogelijk naar een nominaal pensioen kunnen gaan: de verzekeringsvariant.

Het bestuur is nu met name bezig met de toekomst van het fonds en werkt aan een langetermijn-planning. De inbreng van de Raad van Toezicht en de Pensioenraad zijn van belang geweest om tot goede afwegingen te komen.

In een tijd waar er een steeds zwaardere wissel wordt getrokken op het bestuur, heeft SPT aangetoond deze taak aan te kunnen. Ik durf dan ook te stellen dat ons fonds in goede handen is en dat SPT na de zachte landing in 2013 een betere toekomst tegemoet gaat.

In september 2014 zullen we een nota indienen bij de Nederlandsche Bank die het voortbestaan van SPT zal aangeven. Het bestuur denkt dat we voorlopig alle redenen hebben om door te gaan en u te verzekeren van een maximaal pensioen, hoewel we beseffen dat de periode 1997-2010 niet meer zal terugkeren.

Stan Hoovers (voorzitter)

Karakteristieken van het pensioenfonds

Profiel en doelstellingen

Profiel

De Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten (SPT) heeft de stichting als rechtsvorm en is statutair gevestigd in Utrecht. In overeenstemming met artikel 26 van de statuten brengt het Bestuur hierbij verslag uit over het boekjaar 2013.

Het fonds is een beroepspensioenfonds. Het fonds was tot 31 december 2013 aangesloten bij de koepelorganisatie UvB. Met ingang van 1 januari 2014 is het fonds lid van de Pensioenfederatie.

Doelstelling

Het fonds heeft ten doel ten behoeve van de deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en overige aanspraakgerechtigden voorzieningen bij ouderdom of overlijden te treffen volgens bij pensioenreglement te stellen regels.

Organisatie van het fonds

Het Bestuur van het fonds heeft de dagelijkse uitvoering van de werkzaamheden van het fonds uitbesteed. Deze werkzaamheden betreffen vermogensbeheer, pensioenadministratie en bestuursondersteuning. Uitgangspunt is dat het Bestuur, conform de eisen van de Pensioenwet, verantwoordelijk blijft voor de juiste uitvoering van de uitbesteede taken.

Verplichtstelling

Sinds 1 januari 1997 kunnen geen nieuwe pensioenaanspraken worden opgebouwd en dus ook geen bijdragen meer worden gestort. De minister van SZW heeft de verplichtstelling van SPT met ingang van 4 augustus 2010 ambtshalve ingetrokken.

Personalia per 31 december 2013

Bestuur

C.L.J.M. Hoovers, tandarts	voorzitter (lid dagelijks bestuur)
B. Akkerman, orthodontist	secretaris
Drs. W.S. Zeverijn MBA	vice-voorzitter (lid dagelijks bestuur)
Dr.ir. J.G. Braker, CFA, CIPM	bestuurslid (tot 1 juli 2013)
Drs. F.F. Albrecht, CFA	bestuurslid (m.i.v. 1 september 2013)

Pensioenraad en Verantwoordingsorgaan

Bij SPT is een Pensioenraad aangesteld welke tevens de functie van Verantwoordingsorgaan vervult. De Pensioenraad heeft de volgende samenstelling:

P.F.A.C. Czaikowsky, tandarts	voorzitter Pensioenraad, lid Verantwoordingsorgaan
M. Snijder, tandarts	lid Pensioenraad, lid Verantwoordingsorgaan
E.R. Brink, tandarts	lid Pensioenraad, voorzitter Verantwoordingsorgaan
J. de Jonge, tandarts	secretaris Pensioenraad, secretaris Verantwoordingsorgaan

Raad van Toezicht

Drs. G.E. van de Kuilen	voorzitter
J.A.W. de Graaff	vice-voorzitter
D. Wenting AAG RBA	

Certificerend actuaris

R.H. Sprenkels AAG
Sprenkels & Verschuren B.V., Amsterdam

Accountant

Drs. R.E.J. Pluymakers RA
EY Accountants LLP, Maastricht

Adviseurs Commissie Risicomanagement

Mr. B. van de Belt
Drs. J. van Eeghen

Compliance officer

Mr. B.M. Peters
Nederlands Compliance Instituut, Capelle aan den IJssel

Bestuursadvisering en administratie

AZL N.V., Heerlen	
Bestuurssecretaris:	mr. H. Buist
Actuarieel adviseur:	drs. A.H.J. Ringens AAG
ING Investment Management (Europe) B.V.,	
Account manager:	drs. M.G.M. de Groot

Commissies

Commissie Risicomanagement:	<p>Aan de Commissie Risicomanagement (CRM) is de dagelijkse besluitvorming (binnen de Investment Policy Statement) en de uitvoering van het beleggingsbeleid gedelegeerd. Ook het risicomanagement ten aanzien van de financiële balansrisico's is bij deze commissie ondergebracht. Deze commissie wordt gevormd door twee bestuursleden, eventueel aangevuld met externe adviseurs.</p> <p>De CRM wordt ondersteund door de accountmanager van ING Investment Management en waar nodig de actuarieel adviseur van SPT. De CRM verzorgt de voorbereiding van de bestuursbesluitvorming over het financiële beleid voor zover dat samenhangt met het vermogensbeheer.</p>
Uitbestedingscommissie:	<p>De uitbestedingscommissie heeft als taken de toetsing van de uitbestedingsafspraken, de voorbereiding van het beleid met betrekking tot uitbesteding en het risicomanagement, met uitzondering van de financiële balansrisico's. Deze commissie wordt gevormd door twee bestuursleden. De uitbestedingscommissie wordt waar nodig ondersteund door relevante externe partijen.</p>
Communicatiecommissie:	<p>De communicatiecommissie heeft als taken de toetsing van het communicatiebeleid en de voorbereiding van trajecten met betrekking tot communicatie. Deze commissie wordt gevormd door twee bestuursleden. De communicatiecommissie wordt ondersteund door een communicatiedeskundige.</p>

Meerjarenoverzicht

	2013	2012	2011	2010	2009
Personen (aantallen)					
niet-ingegaan pensioen	3.716	4.115	4.423	4.712	4.897
ingegaan pensioen	3.496	3.282	3.042	2.853	2.727
	7.212	7.397	7.465	7.565	7.624
Beleggingen voor risico pensioenfonds (%)					
Zakelijke waarden	23,8%	25,4%	39,8%	48,4%	42,3%
Onroerende zaken	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Vastrentende waarden	68,5%	59,8%	46,7%	45,5%	52,0%
Derivaten	7,6%	14,8%	13,5%	6,1%	5,7%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Financiële gegevens (x € 1000)					
Beleggingen					
Belegd vermogen	1.567.309	1.598.427	1.481.330	1.381.331	1.345.576
Beleggingsopbrengsten	28.380 ¹⁾	173.780	133.627	92.554	68.149
Rendement o.b.v. total return	2,05%	12,1%	10,1%	7,1%	5,6%
Rendement benchmark	1,76%	11,3%	10,7%	7,7%	5,0%
Reserves	62.612	-6.270	-93.788	-10.388	-24.666
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	1.533.198	1.626.311	1.590.055	1.421.568	1.390.685
Pensioenuitkeringen	51.004	48.429	46.442	45.273	42.319
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	1.607	1.577	2.098	2.120	1.498

1) De beleggingsopbrengsten worden vanaf pagina 57 toegelicht.

	2013	2012	2011	2010	2009
Dekkingsgraad (%)					
Feitelijke dekkingsgraad	104,1% ¹⁾	99,6% ²⁾	94,1% ³⁾	99,3%	98,2%
Vereiste dekkingsgraad	107,0%	106,4%	113,3%	113,6%	110,6%

1) Ultimo 2013 is de technische voorziening gebaseerd op de door DNB voorgeschreven 3-maandsgemiddelde rentetermijnstructuur met UFR. Indien van de ongemiddelde rentetermijnstructuur excl. UFR zou zijn uitgegaan dan leidt dit ultimo 2013 tot een dekkingsgraad van 103,9%.

2) Ultimo 2012 is de technische voorziening gebaseerd op de door DNB voorgeschreven 3-maandsgemiddelde rentetermijnstructuur met UFR. Indien van de ongemiddelde rentetermijnstructuur excl. UFR zou zijn uitgegaan dan leidt dit ultimo 2012 tot een dekkingsgraad van 96,6%.

3) Ultimo 2011 is de technische voorziening gebaseerd op de door DNB voorgeschreven 3-maandsgemiddelde rentetermijnstructuur. Indien van de ongemiddelde rentetermijnstructuur zou zijn uitgegaan dan leidt dit ultimo 2011 tot een dekkingsgraad van 91,5%.

Bestuursverslag

Hoofdpijnen

Voor SPT zijn de gevolgen van de invoering van de Wet Versterking Bestuur Pensioenfonds (WVBP) relatief beperkt. Bij de totstandkoming van de huidige statuten was al rekening gehouden met het voorontwerp van de WVBP dat toentertijd bekend was. Het Bestuur wenst de huidige governance, gezien het goede functioneren hiervan, zoveel mogelijk te handhaven. Naar aanleiding van de uiteindelijke wetgeving zijn op onderdelen enkele aanpassingen in de statuten vereist. In het voorjaar van 2014 is hiervoor een statutenwijziging voorbereid.

In het verslagjaar is de personele samenstelling van het Bestuur van SPT gewijzigd. De heer Braker heeft in het voorjaar van 2013 aangegeven zich niet herkiesbaar te stellen als bestuurslid per 1 juli 2013. Het Bestuur heeft daarom, in nauwe afstemming met het BPVT-bestuur, een selectieprocedure gestart voor de benoeming van een nieuw bestuurslid met de gewenste deskundigheid op het gebied van vermogensbeheer. Het BPVT-bestuur heeft vervolgens de heer Albrecht per 1 september 2013 benoemd als bestuurslid van SPT. De heer Albrecht heeft als belangrijkste taak het voorzitterschap van de Commissie Risicomanagement (CRM). De heer Braker is na zijn aftreden nog enige tijd als adviseur aan het fonds verbonden gebleven, mede met het oog op een goede overdracht.

Met de Pensioenraad en de Raad van Toezicht hebben met regelmaat overlegvergaderingen plaatsgevonden. Naast de reguliere vergaderingen, die tweemaal per jaar plaatsvinden, heeft in het najaar ook een beleidssessie plaatsgevonden waaraan zowel het Bestuur, de Raad van Toezicht als de Pensioenraad hebben deelgenomen. Hierbij is ingegaan op de actuele ontwikkelingen die voor SPT van belang zijn.

In 2013 is gestart met het uitvoeren van een ALM-studie voor het herijken van het beleggingsbeleid. Op basis van de uitkomsten van de ALM-studie heeft het Bestuur besloten de beleggingsmix aan te passen in die zin dat nog maximaal 25% van de portefeuille in aandelen wordt belegd. Eind oktober 2013 zijn de twee actieve aandelenmandaten (Brandes en Walter Scott) en het passieve aandelenmandaat (Blackrock) omgezet in één passief aandelenmandaat bij Northern Trust. Tegelijkertijd is de allocatie naar zakelijke waarden teruggebracht naar 25%.

In het najaar van 2013 is het bestuur begonnen met het opstellen van de Investment Policy Statement. In dit document legt het fonds de beleggingsovertuigingen, het rendementsdoel, de risicotolerantie en de uiteindelijke strategische asset allocatie vast. Het bestuur heeft feedback gevraagd en ontvangen van de adviseurs van de CRM, de heer Braker, de Raad van Toezicht, de Pensioenraad, de BPVT, Cardano, ING ICS en Ortec. Op 18 maart 2014 heeft het bestuur de Investment Policy Statement vastgesteld.

Het financieel crisisplan is begin 2013 geactualiseerd. Het risicomanagementbeleidsplan, dat in 2012 is vastgesteld, is in de loop van het jaar verder ingevuld.

In 2013 is aan de beheersing van de kosten nader invulling gegeven. Met de samenvoeging van twee actieve aandelenmandaten en één passief aandelenmandaat in één passief aandelenmandaat eind oktober 2013, zijn de kosten voor vermogensbeheer aanzienlijk ¹⁾ teruggebracht. Ook met pensioenbeheerkosten heeft het Bestuur besparingen kunnen realiseren. In 2014 zijn de pensioenbeheerkosten circa 15% lager begroot dan in de begroting voor 2013.

1) De kosten zijn gedaald van € 6.159 (2012) naar € 4.959 (2013).

Begin 2013 was de vermogenspositie van SPT zodanig dat op basis van artikel 133 respectievelijk 135 Wet verplichte beroepspensioenregeling zowel een lange- als een kortetermijnherstelplan van toepassing was. Het Bestuur heeft daarom naar aanleiding van de jaarlijks verplichte evaluatie van het herstelplan begin 2013 het besluit genomen om de pensioenen per 1 april 2013 te verlagen met 2,2%, onder aankondiging van een verwachte aanvullende verlaging (korting) van circa 4% in 2014. De korting van 2,2% is ultimo 2012 in de voorziening verwerkt. Bij het nemen van dit besluit heeft het bestuur de belangen zeer evenwichtig afgewogen. De korting is gelijkmatig over alle deelnemers en pensioengerechtigden verdeeld. Vanwege de verbetering van de financiële positie ultimo 2013 is uit de evaluatie begin 2014 gebleken dat geen aanvullende korting benodigd was. Aan het einde van het kortetermijnherstelplan per 31 december 2013 was niet langer sprake van een dekkingstekort.

Stand van zaken opvolging aanbevelingen Verantwoordingsorgaan

In 2013 heeft het Verantwoordingsorgaan bij het jaarverslag 2012 enkele aanbevelingen gedaan. Deze hebben geleid tot de volgende acties.

- De aanbeveling dat SPT zou moeten (laten) onderzoeken welke mogelijkheden er zijn bij een vrijwillige liquidatie van het fonds, wordt meegenomen in het onderzoek genaamd "houdbaarheid bedrijfsmodel" dat begin 2014 is gestart.
- De aanbeveling om de fondsspecifieke ervaringssterfte jaarlijks grondig te analyseren en onverwijld aan te passen als hier aanleiding toe is, vormt onderdeel van de reguliere actuariële analyses die jaarlijks in het kader van het jaarwerk plaatsvinden. Hieruit is gebleken dat het fonds in 2013 een negatief resultaat op sterfte realiseerde. Gezien de beperkte omvang van de populatie is het gebruikelijk om de sterfteresultaten op lange termijn te beoordelen. Hierbij zal het fonds qua moment aansluiting zoeken bij de publicatie van de nieuwe AG sterftetafel die naar verwachting in 2014 opnieuw gepubliceerd zal worden.

Pensioenen

Op verschillende onderdelen is het aanvullend pensioen (tweede pijler) onderhevig aan veranderingen of staat dit op korte termijn te gebeuren. Hoewel de aangekondigde herziening van het Financieel Toetsingskader (FTK) is uitgesteld volgt het bestuur de ontwikkelingen op de voet. Ook de Wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen (WVBP) heeft de volledige aandacht van het bestuur.

Daarnaast zijn er drie nieuwe, reeds aangekondigde wettelijke voornemens in de maak. Het gaat om wetgeving over de pensioencommunicatie, de invoering van het Algemeen pensioenfonds en over de wijziging van het systeem van waarde-overdrachten. Deze voornemens moeten alle voor het einde van 2014 het Staatsblad bereiken.

Hieronder wordt op enkele van bovengenoemde onderwerpen nader ingegaan.

Hervorming van het aanvullende pensioenstelsel

In het verslagjaar is nog geen duidelijkheid verschaft over de definitieve vormgeving van de herziening van het FTK en de invoering, als alternatief voor het huidige nominale stelsel, van de reële ambitieovereenkomst. Door De Nederlandsche Bank (DNB) is aangedrongen om, voorlopig op basis van de beschikbare informatie over de wettelijke voorschriften, op tijd voorbereidingen te treffen voor deze herziening. Uitgangspunt blijft invoering per 1 januari 2015. Het Bestuur heeft op basis van de oorspronkelijke planning in december 2013 een eerste versie van een transitieplan vastgesteld.

Wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen

Halverwege het boekjaar kwam de WVBP tot stand. De wetgever streeft er onder meer naar de deskundigheid van het Bestuur te vergroten en het intern toezicht te versterken. Bovendien wordt beoogd om de taken en bevoegdheden van de bestaande fondsorganen te stroomlijnen.

Omdat de aanpassingen in de fondsorganisatie met ingang van 1 juli 2014 voltooid moeten zijn en DNB een daaraan voorafgaande periode nodig heeft om de gewijzigde fondsdocumenten te beoordelen, zijn de voorbereidende werkzaamheden voor 1 april 2014 afgerond.

Zoals eerder aangegeven is bij de totstandkoming van de huidige statuten van SPT al rekening gehouden met het voorontwerp van de WVBP, dat begin 2012 bekend was. Omdat het huidige bestuursmodel goed functioneert, kiest het bestuur er voor om de governance niet te wijzigen.

Code Pensioenfonds

Tegelijk met de WVBP zijn de Principes voor goed pensioenfondsbestuur van de Stichting van de Arbeid (STAR) vervangen door de Code Pensioenfonds. Aan deze code, die door de Pensioenfederatie en de STAR gezamenlijk is ontworpen, is ondertussen een wettelijke grondslag gegeven. Over de toepassing of uitleg zal in het jaarverslag over 2014 voor het eerst verantwoording worden afgelegd.

API-consultatie

De overheid heeft recent nieuwe mogelijkheden voor pensioenuitvoering in het leven geroepen, te weten de premiepensioeninstelling (PPI), specifiek ten behoeve van de uitvoering van beschikbare premieregelingen, en het multi-opf. Als voorlopig sluitstuk van deze ontwikkeling zou de algemene pensioeninstelling (API) in een behoefte moeten gaan voorzien. Op basis van ontvangen adviezen heeft de staatssecretaris, in het begin van 2014, een voorontwerp van wet openbaar gemaakt, waarin zij het zogenaamd algemeen pensioenfonds (APF), voorstelt. Het streven is om dit fondstype met ingang van 2015 mogelijk te maken. Het APF staat open voor pensioenregelingen die thans zijn ondergebracht bij ondernemingspensioenfonds, niet verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfonds en verplichte beroepspensioenregelingen. Het Bestuur volgt de ontwikkelingen rondom het wetsvoorstel nauwlettend.

Toezichtontwikkelingen

De herziening van het FTK (nog geen ingediend wetsvoorstel) en de versterking van de pensioenfondsbesturen (voltooid wetgeving) zijn voor DNB aanleiding geweest om bij de besturen zogenaamde transitie- of stappenplannen op te vragen en enquêtes uit te voeren.

DNB heeft in 2013 enkele overzichten gepubliceerd van onderzoeken naar het functioneren van de pensioenfonds. Zo heeft onder meer onderzoek plaatsgevonden naar de beheersing van de risico's van de uitbesteding van de pensioenadministratie, naar de renterisico's en de beleggingen in en waardebeoordeling van commercieel vastgoed, alsmede naar de kwaliteit van de rapportages.

De onderzoeksactiviteiten van DNB nemen in omvang toe en hebben hun weerslag op de jaarlijkse, over de pensioenfonds omgeslagen, kosten van het toezicht. De bijdrage van SPT aan DNB steeg van € 45.500 in 2012 tot € 128.200 in 2013. Het bestuur is onaangenaam verrast door de sterk gestegen kosten van het toezicht door DNB. De verrassing betrof niet alleen de toename, maar ook de timing, namelijk halverwege het verslagjaar. Strak management van kosten is één van de pijlers van het beleid van het bestuur. Het spreekt vanzelf dat deze onverwachte stijging het managen van kosten bemoeilijkt.

Fondsspecifieke ontwikkelingen

Financiële positie van SPT

De voorziening pensioenverplichtingen van SPT is ultimo 2013 gebaseerd op de Prognosetafel 2012-2062 van het Actuariel Genootschap en de ervaringssterfte SPT 2012 die eind 2012 is vastgesteld. De voorziening pensioenverplichtingen is ultimo 2013 vastgesteld op € 1,533 miljard. De reserves bedragen € 62,6 miljoen positief hetgeen resulteert in een dekkingsgraad van 104,1%. Ultimo 2013 is de technische voorziening gebaseerd op de door DNB voorgeschreven 3-maandsgemiddelde rentetermijnstructuur met toepassing van de UFR methodiek. Voor het pensioenfonds zijn een drietal dekkingsgraaddefinities relevant:

1. De formele dekkingsgraad van 104,1% ten behoeve van de rapportage aan DNB. Deze is gebaseerd op de door DNB voorgeschreven 3-maandsgemiddelde rentetermijnstructuur inclusief toepassing van de UFR methodiek.

2. De dekkingsgraad op basis van de ongemiddelde rentetermijnstructuur zonder UFR bedraagt aan 103,9%. Deze dekkingsgraad wordt gebruikt voor de sturing en toetsing van het rente-afdekkingsbeleid.
3. De dekkingsgraad op basis van de ongemiddelde rentetermijnstructuur incl. UFR bedraagt aan 105,0%. Deze dekkingsgraad wordt gebruikt voor het toeslagbeleid.

De korte termijn vereiste minimale dekkingsgraad bedraagt 104,0%. De lange termijn vereiste dekkingsgraad bedraagt 107,0%. Aangezien de feitelijke dekkingsgraad hoger is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, maar lager dan de vereiste dekkingsgraad is er niet langer sprake van een dekkingstekort, maar nog wel van een reservetekort.

Het resultaat op kosten is in het verslagjaar voor het tweede achtereenvolgende jaar positief. In 2013 is de ontwikkeling van de kosten een belangrijk aandachtspunt gebleven. Dit is tot uiting gekomen in het feit dat de begroting voor de pensioenbeheerkosten voor 2014 circa 15% lager uitvalt dan de begroting voor 2013. Aan het eind van het verslagjaar heeft een herijking van de kostenvoorziening plaatsgevonden. Het lagere kostenniveau ten aanzien van de pensioenbeheerkosten heeft geleid tot een bijstelling van de technische voorziening met -0,26 procentpunt.

Het resultaat op sterfte is in 2013, in tegenstelling tot vorig jaar, negatief. Het fonds blijft de ontwikkeling van het sterfteresultaat nauwlettend volgen. Bij de toepassing van een nieuwe sterftetafel zal een aanpassing van de ervaringssterfte passend bij het gerealiseerde sterfteresultaat van de afgelopen jaren worden doorgevoerd. De huidige fondsspecifieke ervaringssterfte is ultimo 2012 vastgesteld. Het resultaat op langlevens is al meerdere jaren negatief.

Uitvoeringskosten

Het Bestuur heeft kennis genomen van de aanbevelingen van de Pensioenfederatie over de mate waarin en manier waarop pensioenfondsen hun uitvoeringskosten in beeld kunnen brengen en daarover kunnen rapporteren. Er wordt onderscheid gemaakt in de kosten van het pensioenbeheer en de kosten van het vermogensbeheer.

	2013	2012
Pensioenbeheer		
[a] Kosten in euro per deelnemer	€ 460	€ 480
[a2] Kosten in euro per deelnemer volgens definitie SPT	€ 223	€ 213
Vermogensbeheer		
[b] Kosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,26%	0,30%
[c] Transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,05%	0,09%

Kosten van het pensioenbeheer (zie categorie a) bestaan uit de kosten van uitbesteding, bestuurskosten, advieskosten en de kosten van toezicht. De totale kosten bedragen € 1.607.000. Om de kosten per deelnemer te berekenen is conform de aanbeveling van de Pensioenfederatie het aantal deelnemers gedefinieerd als de som van het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Gewezen deelnemers tellen volgens de definitie van de Pensioenfederatie [a] niet mee. Met de gehanteerde definitie vallen de kosten bij SPT relatief hoog uit omdat, bij het ontbreken van actieve deelnemers, alle kosten van pensioenbeheer nu worden toegerekend aan de pensioengerechtigden van SPT. Aanvullend hierop is daarom ook weergegeven wat de kosten zijn als deze ook worden omgeslagen over de gewezen deelnemers [a2].

Kosten van het vermogensbeheer (zie b en c) kunnen in twee categorieën worden onderscheiden. De eerste categorie betreft de kosten van de beheervergoeding aan de vermogensbeheerder(s) en overige beheervergoedingen. Dit betreft een geïndiceerd bedrag

van € 4,09 mln. (exclusief afrekeningen en ramingen m.b.t. voorgaande boekjaren), uitgesplitst in directe kosten van € 3.668 duizend, terug te vinden in de jaarrekening als kosten vermogensbeheer, en € 427 duizend aan kosten verwerkt in de rendementen.

De tweede categorie betreft kosten die rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht of kosten voor transacties die gedurende het jaar zijn uitgevoerd. Deze kosten zijn dus niet inbegrepen in de kosten van de vermogensbeheerder(s) zoals opgenomen in de eerste categorie en zijn geschat op € 864 duizend. De totale kosten vermogensbeheer komen daarmee uit op circa € 4,96 mln.

In de onderstaande tabel zijn de kosten verder uitgesplitst naar de verschillende beleggingscategorieën en overige kosten.

Vermogenscategorie	Totaal beheerfee en transactiekosten
Aandelen	1.212
Vastrentende waarden	1.548
Kosten overlay beleggingen	816
Kosten fiduciair beheer	1.022
Bewaarloon	361
	4.959

Herstelplan

In februari 2014 heeft de jaarlijkse evaluatie van het herstelplan plaatsgevonden. Deze evaluatie bestaat uit twee delen:

- terugkijken naar de realisatie in 2013, en
- vooruitkijken naar het toekomstig herstelpad met betrekking tot het langetermijnherstelplan op basis van de actuele dekkingsgraad ultimo 2013.

Uit de jaarlijks verplichte evaluatie van het herstelplan bleek de begin 2013 aangekondigde voorgenomen verlaging van de pensioenen per 1 april 2014 met 4,0% niet noodzakelijk. De deelnemers zijn hierover medio januari 2014 geïnformeerd.

Toeslagenbeleid

Het toeslagkader in het verslagjaar, zoals weergegeven in de onderstaande tabel, fungeert als richtlijn voor het Bestuur bij de toekenning van toekomstige toeslagen. Het Bestuur stelt ieder jaar de toeslagverlening vast. Dit gebeurt op basis van de dekkingsgraad aan het eind van het derde kwartaal van het betreffende jaar en de inschatting dat de toeslagverlening niet zal leiden tot een situatie van dekkingstekort.

Beleidsstaffel toeslagverlening

Dekkingsgraad > 120	Toekenning overschot boven 120%
Dekkingsgraad tussen 115 en 120	Toeslag 100% van prijsinflatie ¹⁾ met een minimum van 0,5%
Dekkingsgraad tussen 110 en 115	Toeslag 0,5% (absoluut)
Dekkingsgraad < 110	Geen toeslag

1) Consumenten prijsindex CBS.

Binnen de financiële mogelijkheden is het streven van SPT om ieder jaar het pensioen te verhogen met de prijsontwikkeling. Het toeslagenbeleid van SPT is voorwaardelijk, dat wil zeggen dat er geen recht is op toekomstige toeslagverlening. Het is niet zeker of en in hoeverre er in de toekomst toeslagen kunnen worden verleend. Er is en wordt geen geld gereserveerd voor toeslagverlening. De toeslag is afhankelijk van de financiële situatie van het pensioenfonds en toekomstige verhogingen worden alleen uit beleggingsrendement gefinancierd. Het Bestuur stelt jaarlijks vast of en hoeveel toeslag kan worden verleend.

In de afgelopen drie jaar heeft SPT de pensioenen verlaagd en niet kunnen verhogen. Het relevante CBS-prijsindexcijfer (over de 12-maandsperiode oktober-oktober) was 1,6% voor het jaar 2013, 2,9% voor het jaar 2012 en 2,7% voor het jaar 2011.

Gezien de financiële positie is in het verslagjaar conform het toeslagenbeleid geen toeslag toegekend. De termijn voor het opheffen van het reservetekort (langetermijnherstel) is vijftien jaar en loopt tot ultimo 2023. In deze termijn is er naar verwachting eveneens beperkt ruimte voor toeslagverlening, terwijl ook korting van de pensioenen en aanspraken niet geheel uitgesloten is.

Uitbesteding

Begin 2013 heeft het Bestuur een risicomanagementbeleidsplan vastgesteld. Hierin is onder meer vastgelegd dat de monitoring van de financiële balansrisico's door de Commissie Risicomanagement (CRM) zal plaatsvinden en de overige risico's door de uitbestedingscommissie. In de loop van 2013 zijn acties geformuleerd en uitgevoerd in het kader van de risicobeheersing.

Een belangrijk aandachtspunt van de uitbestedingscommissie is de kostenbeheersing en -verantwoording ten aanzien van de pensioenbeheerkosten. Mede hierom heeft eind 2013 een afkoopactie plaatsgevonden, waarbij deelnemers met opgebouwde pensioenaanspraken lager dan de wettelijke afkoopgrens (jaarlijkse pensioenuitkering tot een bedrag van € 451,22) zijn aangeschreven met een afkoopvoorstel.

In het verslagjaar is met het Nederlands Compliance Instituut een overeenkomst aangegaan voor het vervullen van de rol van de compliance officer. Verder is hernieuwd opdracht verleend aan Sprenkels & Verschuren B.V. voor de actuariële certificering en aan EY Accountants LLP voor de accountantscontrole. De opdrachtverlening heeft, in overeenstemming met het uitbestedingsbeleid, plaatsgevonden na uitvraag van minimaal twee offertes.

Eind 2011 en begin 2012 zijn alle contracten met dienstverleners, met uitzondering van de individuele contracten met vermogensbeheerders, opnieuw vastgesteld. In 2013 is gestart met aanpassing van de individuele contracten met vermogensbeheerders met het oog op de juiste taakverdeling tussen de verschillende dienstverleners, heldere SLA's per dienstverlener en het voldoen aan wet- en regelgeving.

Communicatiebeleid

SPT beschikt over een communicatiebeleidsplan, waarin de hoofdlijnen van het voorlichtingsbeleid zijn beschreven en waarin aangegeven wordt op welke wijze het fonds aan alle (wettelijke) communicatieverplichtingen voldoet. Wijzigingen van ingrijpende aard in het communicatiebeleidsplan zijn bestuursbesluiten van algemene aard die voor advies aan de Pensioenraad moeten worden voorgelegd.

SPT heeft in 2012 het communicatiebeleidsplan 2012 - 2013 opgesteld. Uitgangspunt was om voor de daarop volgende planperiode een geheel nieuw communicatiebeleidsplan op te stellen. In 2013 bleek evenwel dat het jaar 2014 een transitiejaar is voor pensioenfondsen, vanwege veel veranderende wetgeving zoals de WVBP en het nieuwe FTK. Daarom heeft SPT besloten voor 2014 een communicatieplan gericht op dit overgangsjaar op te stellen. Vervolgens zal in 2015 een nieuw communicatiebeleidsplan worden uitgewerkt.

In het verslagjaar heeft het fonds onder meer de volgende communicatieactiviteiten uitgevoerd:

- een verkorte versie van het jaarverslag 2012 is aan alle deelnemers verstuurd, zowel de verkorte versie als de volledige versie zijn gepubliceerd op de website;
- in mei 2013 is het UPO 2013 verzonden aan de pensioengerechtigden;
- het UPO 2013 voor de gewezen deelnemers is in juni 2013 verzonden;
- het UPO 2013 voor de arbeidsongeschikten is in juli 2013 verzonden;
- in april, juli en december 2013 is een digitale nieuwsbrief verzonden aan de deelnemers van SPT;
- per kwartaal is de actuele dekkinggraad van SPT via de website gepubliceerd;
- vragen van deelnemers zijn doorlopend beantwoord via de helpdesk, en
- er zijn diverse nieuwsberichten op de website geplaatst.

Het Bestuur heeft in 2012 besloten om, conform de wettelijke bepalingen, het UPO aan gewezen deelnemers en gewezen partners in principe eens in de vijf jaar te verzenden, met uitzondering van de situatie waarin een verlaging van de pensioenaanspraken plaatsvindt. Vanwege de verlaging die in het verslagjaar heeft plaatsgevonden, is het UPO in 2013 ook tussentijds verzonden met een actuele stand van zaken.

De website van SPT wordt gedurende het jaar actueel gehouden. Gekozen is voor een doelgroepgerichte indeling van de website. De kosten voor het verzenden van de informatie aan de deelnemers worden zo veel mogelijk beperkt door de informatie via de website aan te bieden. Met ingang van 2013 is de papieren versie van de nieuwsbrief vervangen door een digitale versie. In het verslagjaar zijn drie digitale nieuwsbrieven verzonden. Begin 2014 is incidenteel gebruik gemaakt van een e-mailservice om deelnemers te informeren over belangrijke ontwikkelingen bij het fonds.

Klachten- en geschillenregeling

De klachten- en geschillenregeling van SPT kent een klachten- en geschillencommissie, bestaande uit de voorzitter van het fonds, de voorzitter van de Pensioenraad en een onafhankelijke jurist. De procedure voor de klachten- en geschillenregeling is als bijlage bij het pensioenreglement opgenomen en op de website geplaatst waarmee de bekendheid bij de deelnemers wordt bevorderd. De commissie is in 2013 één keer bijeen gekomen naar aanleiding van een geschil. Dit is gedurende het jaar afgehandeld.

Pensioenregeling

Vanaf 1 januari 1997 treden geen nieuwe deelnemers toe tot het fonds. Bovendien is de verplichting tot het leveren van pensioenbijdragen opgeschort. De pensioenregeling had het karakter van een premiereregeling. De regeling voorzag in hoofdlijnen in ouderdomspensioen vanaf de 65-jarige leeftijd, partnerpensioen van 60% van het ouderdomspensioen en wezenpensioen van 12% van het ouderdomspensioen. Dit is vastgelegd in het pensioenreglement. Een wijziging van het pensioenreglement kan niet in werking treden voordat het bestuur van de beroepspensioenvereniging over de wijziging is geraadpleegd.

Governance

Algemene vergadering van deelnemers

Op 25 juni 2013 heeft de Algemene vergadering van deelnemers van SPT plaatsgevonden. In de vergadering, die werd voorgezeten door de voorzitter van SPT, heeft het Bestuur een toelichting gegeven op het Jaarverslag 2012 en de ontwikkelingen die het fonds raken.

Pensioenraad en Verantwoordingsorgaan

Bij SPT is een Pensioenraad aangesteld welke tevens de functie van Verantwoordingsorgaan in de zin van artikel 42 lid 1 sub a van de Wet verplichte beroepspensioenregeling en de Principes voor goed pensioenfondsbestuur vervult. De Pensioenraad bestaat uit vier deelnemers van SPT en is tijdens de Algemene vergadering van deelnemers van 26 juni 2012 in de huidige samenstelling benoemd.

Raad van Toezicht

SPT heeft ten behoeve van het intern toezicht in de zin van artikel 42 lid 1 sub b van de Wet verplichte beroepspensioenregeling en de Principes voor goed pensioenfondsbestuur een Raad van Toezicht ingesteld. Deze raad bestaat uit drie onafhankelijke deskundigen. Met ingang van 1 juli 2012 werd de Raad van Toezicht benoemd.

Bestuurs- en commissievergaderingen

In het verslagjaar hebben maandelijks bestuursvergaderingen plaatsgevonden, met uitzondering van de maanden juli en augustus. Het bestuur heeft twee keer vergaderd met de Pensioenraad, twee keer met de Raad van Toezicht en één keer met Pensioenraad en de Raad van Toezicht samen. Ook met het BPVT-bestuur heeft een tweetal vergaderingen plaatsgevonden. In het najaar is met de externe adviseurs van de CRM een extra bijeenkomst belegd voor een bespreking van de IPS.

De Commissie Risicomanagement (CRM) heeft in 2013 maandelijks vergaderd. De vergaderingen vonden plaats in aanwezigheid van de externe adviseurs, de heer Van de Belt en de heer Van Eeghen. Vanwege de ALM-studie hebben in de eerste helft van het jaar een viertal extra bijeenkomsten plaatsgevonden. De uitbestedingscommissie heeft in 2013 vier keer vergaderd. Daarnaast heeft in het verslagjaar een evaluatie van de dienstverlening van AZL plaatsgevonden. De communicatiecommissie is in 2013 vier keer bijeengekomen.

Bestuurlijke deskundigheid en evaluatie

In het verslagjaar is veel aandacht besteed aan de deskundigheidsbevordering van het Bestuur, zowel op collectief als individueel niveau. Voor de bestuursleden die vanuit de beroepsgroep in het Bestuur zijn benoemd, is op dit gebied voldaan aan de eisen die DNB in het kader van hun benoeming heeft gesteld. Begin 2013 heeft een zelfevaluatie plaatsgevonden.

Naleving wet- en regelgeving

Het afgelopen jaar zijn aan het fonds geen dwangsommen of boetes opgelegd.

Compliance

Medio 2013 is de heer Peters van het NCI aangesteld als compliance officer van SPT. Hij heeft in een rapportage van 4 april 2014 verklaard dat van de bestuursleden, leden van de Raad van Toezicht en adviseurs van de CRM verklaringen zijn ontvangen omtrent de naleving van de gedragscode in het verslagjaar. Uit de inhoud van deze verklaringen zijn geen bijzonderheden en geen overtredingen naar voren gekomen.

Samenvatting actuariel verslag

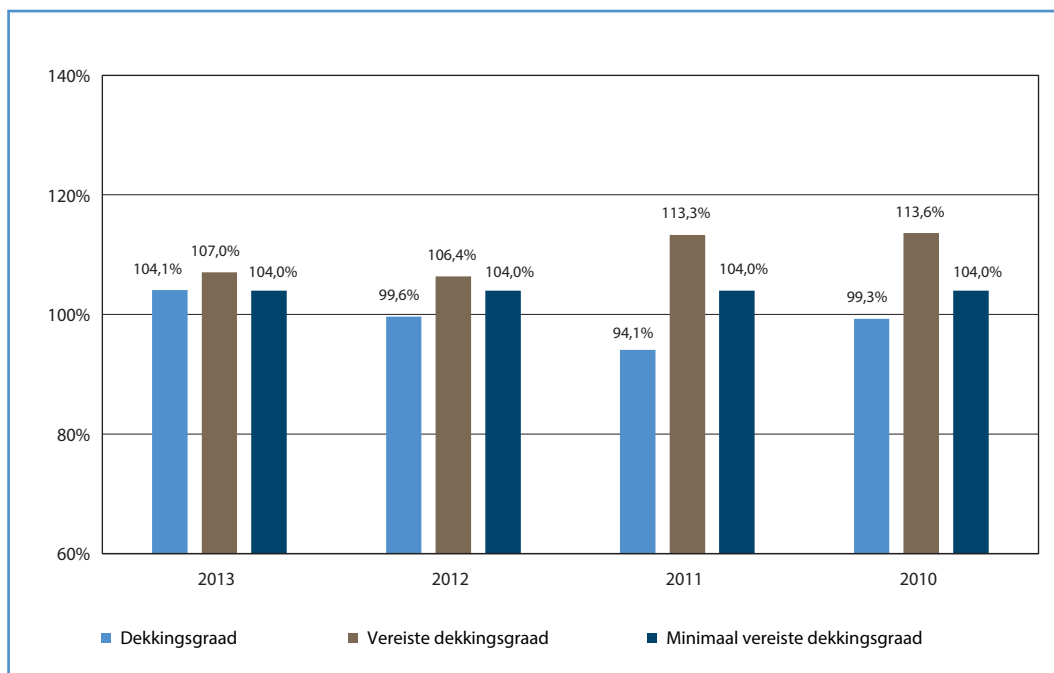
De managementsamenvatting toont, naast de ontwikkelingen gedurende het boekjaar, de belangrijkste financiële cijfers van het fonds. Ter vergelijking van de cijfers van het huidige boekjaar zijn referenciecijfers opgenomen. Een nadere uitwerking van de cijfers volgt in de rest van het rapport.

Financiële positie

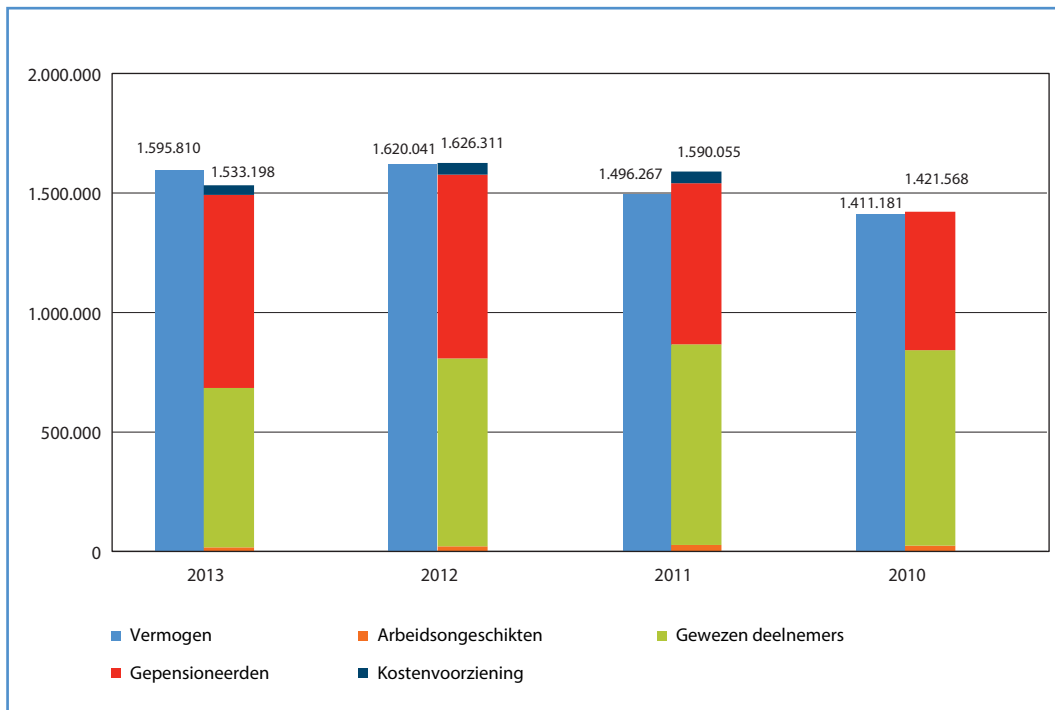
De dekkinggraad van het fonds steeg van 99,6% ultimo 2012 naar 104,1% ultimo 2013. De dekkinggraad ultimo 2013 is lager dan de vereiste dekkinggraad. Het fonds verkeert daarom ultimo 2013 in een reservetekort.

Onderstaande grafiek laat de ontwikkeling van de dekkinggraad zien. De dekkinggraad is gebaseerd op een technische voorziening waarbij de voorgeschreven rentetermijnstructuur is gebruikt voor de verdiscontering. Er is gerekend met een driemaandsmiddeling en er is gebruik gemaakt van de Ultimate Forward Rate (UFR)-methodiek.

Indien de technische voorziening ultimo 2013 wordt vastgesteld op de rentetermijnstructuur zonder UFR-methodiek en zonder de driemaandsmiddeling, dan is de dekkinggraad 103,9% ultimo 2013.

De volgende grafiek geeft het vermogen en de technische voorziening(en) weer.

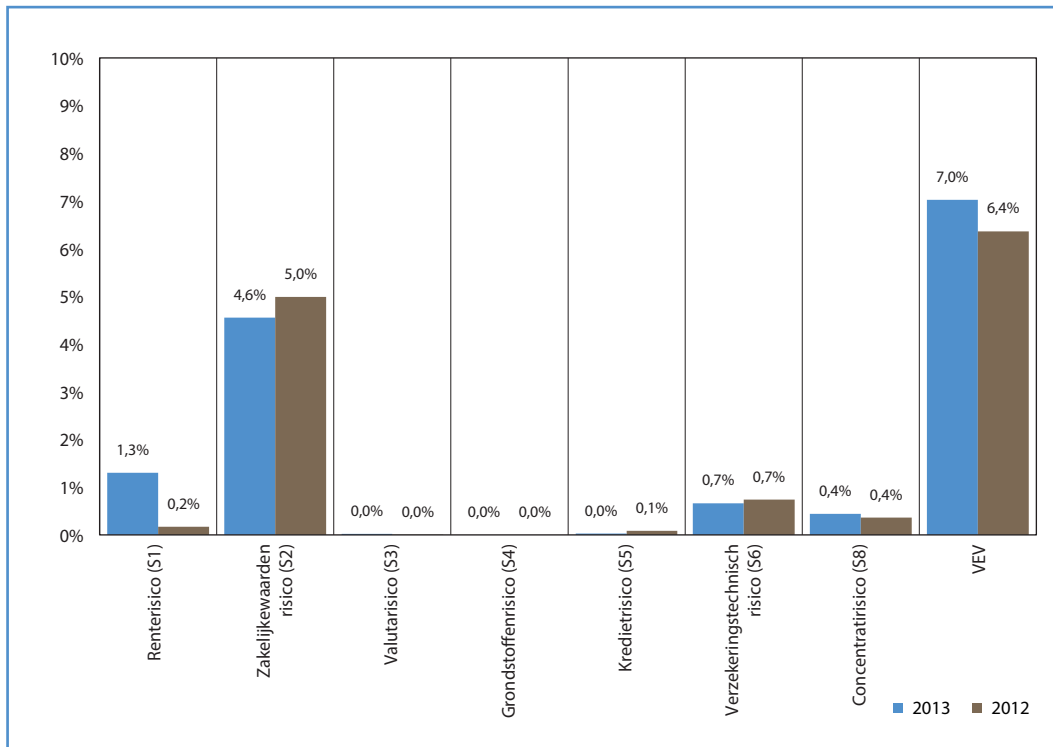

(Minimaal) vereiste financiële positie

De minimaal vereiste dekkinggraad bedraagt 104,0% ultimo 2013. De vereiste dekkinggraad wordt enerzijds vastgesteld op basis van de feitelijke verdeling van de beleggingsportefeuille en anderzijds op basis van de strategische verdeling van de beleggingsportefeuille Ultimo 2013 bedraagt de vereiste dekkinggraad 107,0% op basis van de feitelijke verdeling van de beleggingsportefeuille en 106,9% op basis van de strategische verdeling van de beleggingsportefeuille.

Voor de toetsing van de financiële positie is de vereiste dekkinggraad ultimo 2013 vastgesteld als de hoogste uitkomst van beide percentages. Dit is dus 107,0% op basis van de feitelijke verdeling.

De volgende grafiek toont de verdeling van de vereiste dekkinggraad over de verschillende risico-componenten die gehanteerd wordt voor de toetsing. Hierbij zijn de verdelingen opgenomen voor 2012 en 2013.

De stijging van het vereist eigen vermogen wordt met name door het renterisico veroorzaakt. Het beleggingsbeleid van het fonds is erop gericht dat bij materiele neerwaartse renteveranderingen het renterisico voor nagenoeg 100% is afgedekt. Dit wordt ingevuld door 100% afdekking op basis van onderliggende swaps, waarbij de afdekking gedeeltelijk door middel van swaptions wordt ingevuld. Hierdoor is de feitelijke afdekking bij kleinere renteveranderingen minder groot dan 100%. Ten behoeve van het vereist eigen vermogen is de door te rekenen renteschok wettelijk voorgeschreven. Het feitelijk renteafdekkingspercentage dat hieruit volgt is ultimo 2013 gelijk aan 75,6%, ultimo 2012 was dit gelijk aan 95,3%.

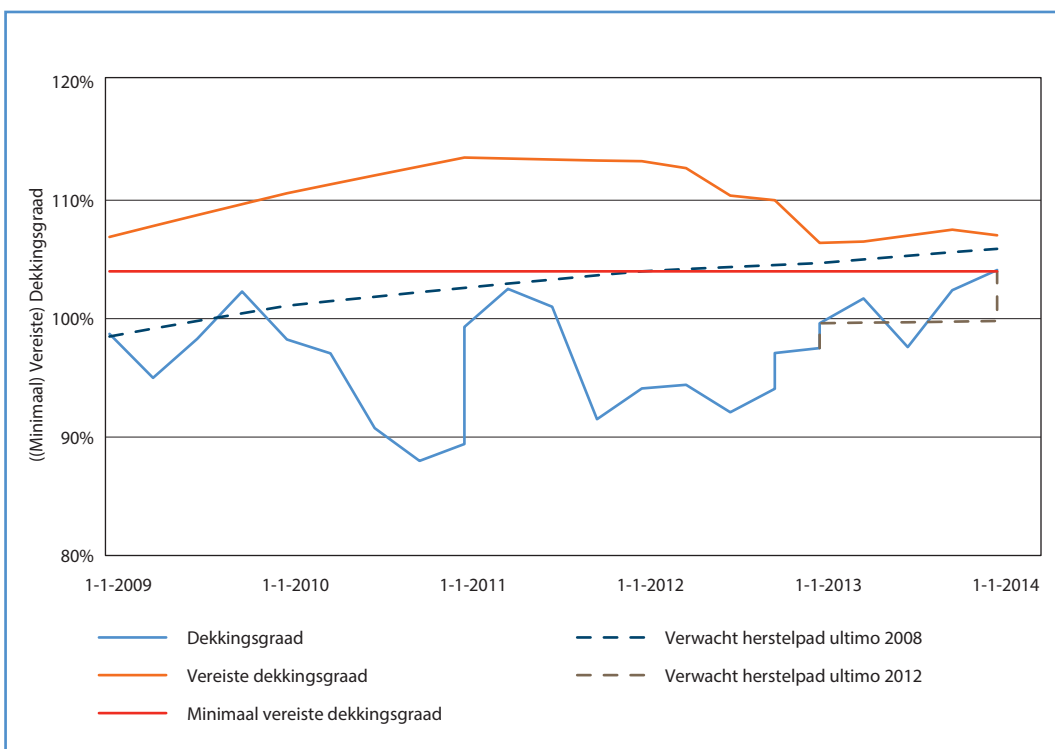
In onderstaande tabel zijn de verschillende risicocomponenten zoals hiervoor in de grafiek gepresenteerd ook cijfermatig weergegeven.

	2013		2012	
Renterisico (S1):	30.595	1,3%	5.744	0,2%
Zakelijkwaardenrisico (S2):	79.409	4,6%	89.674	5,0%
Valutarisico (S3):	6.452	0,0%	4.092	0,0%
Kredietrisico (S5):	6.976	0,0%	11.872	0,1%
Verzekeringstechnisch risico (S6):	33.168	0,7%	35.120	0,7%
Concentratierisico (S8):	27.114	0,4%	24.514	0,4%
Diversificatie	-76.024		-67.571	
Vereist eigen vermogen	107.690	7,0%	103.445	6,4%
Aanwezige dekkingsgraad	104,1%		99,6%	
Vereiste dekkingsgraad (feitelijke verdeling)	107,0%		106,3%	
Vereiste dekkingsgraad (strategische verdeling)	106,9%		106,4%	
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,0%		104,0%	

Herstelplan

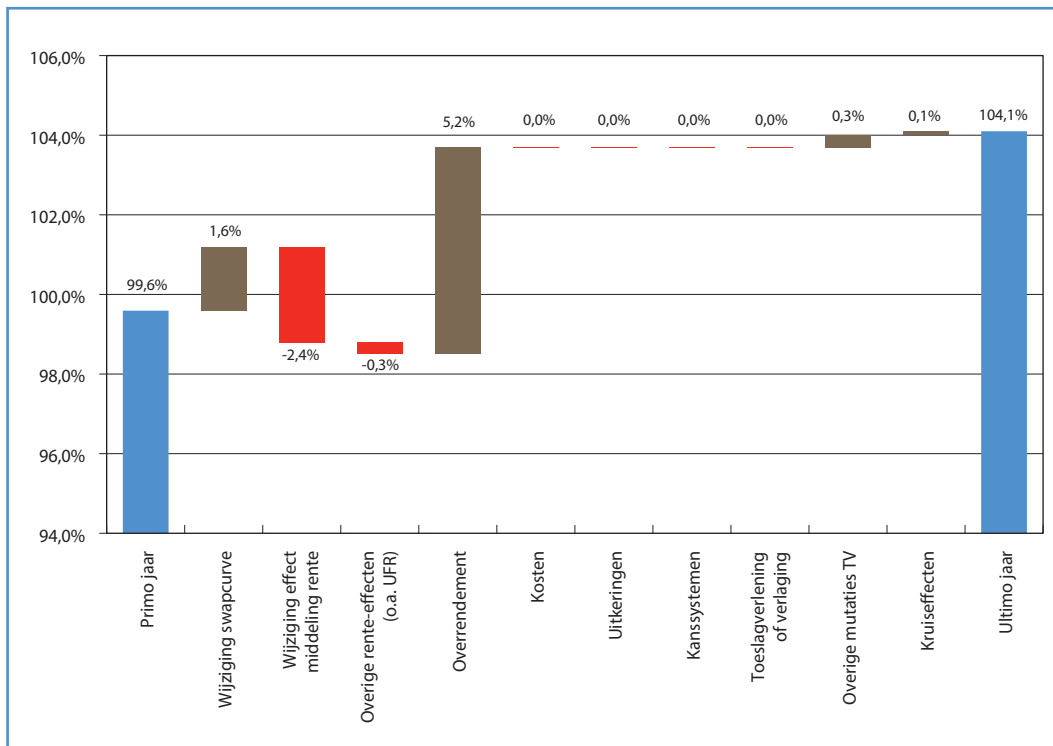
Het fonds verkeert ultimo 2013 in een reservetekort en heeft een herstelplan ingediend. De volgende grafiek toont het verwachte pad uit het oorspronkelijke herstelplan en uit de evaluatie van het herstelplan ultimo 2012. Tevens toont de grafiek de ontwikkeling van de dekkingsgraad en de (minimaal) vereiste dekkingsgraad tot en met ultimo 2013.

Het fonds heeft de voortgang van het herstel begin 2014 geëvalueerd. Op basis van de evaluatie ultimo 2012 zou ultimo 2013 een dekkingsgraad van 99,8% worden verwacht. De werkelijke dekkingsgraad ultimo boekjaar 2013 is 104,1% en daarmee hoger dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Hierdoor is ultimo 2013 geen kortingsmaatregel meer benodigd, in tegenstelling tot de verwachting uit de evaluatie ultimo 2012. Ultimo 2013 is het kortetermijnherstelplan beëindigd.

Analyse van het resultaat

De stijging van de dekkingsgraad met 4,5%-punt in 2013 volgt tevens uit het positieve resultaat van 68.882 in het boekjaar. In 2012 was er een positief resultaat van 87.518. De invloed van het resultaat op de dekkingsgraad is in de grafiek weergegeven en uitgesplitst naar mutatie-oorzaak. De aanpassing van de kostenvoorziening is opgenomen in de component "Overige mutaties TV".

De korting per 1 april 2013 was reeds ultimo 2012 in de voorziening verwerkt en heeft daardoor in 2013 geen effect op de dekkingsgraad.

De stijging van de dekkingsgraad is met name veroorzaakt door het gerealiseerde overrendement. Daarnaast heeft de stijging van de swapcurve een positief effect op de dekkingsgraad gehad. Door de stijging van de swapcurve is de technische voorziening afgenomen. Door het renteafdekkingsbeleid is de waarde van de rentegevoelige beleggingen echter eveneens afgenomen. Per saldo resulteert een positief effect van 1,6% op de dekkingsgraad.

Het effect van de driemaandsmiddeling van de rente heeft in 2013 een negatief effect op de dekkingsgraad. Ultimo 2013 heeft de driemaandsmiddeling een negatief effect op de dekkingsgraad van ongeveer 0,9%-punt. Ultimo 2012 had de driemaandsmiddeling juist een positief effect op de dekkingsgraad.

In de component Overige rente-effecten (o.a. UFR) zijn de effecten van de Ultimate Forward Rate, de wijziging van de indexatiecurve (van de kostenvoorziening) en overige saldogposten opgenomen. Hoewel de Ultimate Forward Rate ongewijzigd is gebleven (4,2%), is het positieve effect van deze berekeningssystematiek minder groot dan deze ultimo 2012 was. Dit wordt veroorzaakt door stijging van de swapcurve.

Verzekerdenbestand

(In duizenden euro)

	Gewezen deelnemers	Pensioen- gerechtigden	Totaal
Stand per 31 december 2012	4.115	3.282	7.397
Mutaties door:			
Ingang pensioen	-295	352	57
Overlijden	-8	-100	-108
Afkoop	-95	-9	-104
Andere oorzaken	-1	-29	-30
Mutaties per saldo	-399	214	-185
Stand per 31 december 2013	3.716 ¹⁾	3.496	7.212

Specificatie pensioengerechtigden

	2013	2012
Ouderdompensioen	2.520	2.289
Partnerpensioen	916	908
Wezenpensioen	60	85
Totaal	3.496	3.282

Stand ultimo jaar (in aantallen)

	2013	2012	2011	2010
Niet-ingegaan pensioen				
Deelnemers	3.716 ¹⁾	4.115	4.423	4.712
Ingegaan pensioen				
Deelnemers	2.520	2.289	2.056	1.855
Overlevende partners	976	993	986	998
	3.496	3.282	3.042	2.853
Totaal aantal personen	7.212	7.397	7.465	7.565

1) Waarvan 39 arbeidsongeschikten.

Beleggingen

Algemene ontwikkelingen

Financiële ontwikkelingen

Mede ingegeven door goede bedrijfsresultaten en een aanhoudend soepel monetair beleid van de centrale banken, is in 2013 in de ontwikkelde landen een, economisch herstel op gang gekomen.

Een aantal belangrijke eurolanden heeft in 2013 de recessie achter zich kunnen laten. De Japanse economie kon, gesteund door een stevig binnenlands stimuleringspakket (Abenomics), in 2013 een langjarige periode van lage economische groei en deflatie achter zich laten. Ook in de Verenigde Staten steeg in 2013 Bruto Nationaal Product met ruim 3%.

Wereldwijd stegen de aandelen in de ontwikkelde markten in 2013 ongeveer 22% (uitgedrukt in euro's) en in de vastrentende sector behoorden obligaties uit de perifere landen van de eurozone en hoogrentende bedrijfsleningen tot de best presterende categorieën. Toch was er niet alleen goed nieuws. Het sentiment op de internationale geld- en kapitaalmarkten is in 2013 een aantal keren flink op de proef gesteld. Een dreigende crisis in de bankensector in Cyprus, zware politieke onrusten in het Midden-Oosten, het schuldenplafond in de VS, de in november 2013 aangekondigde hervormingen in China en ten slotte de in mei 2013 aangekondigde afbouw van monetaire stimulering ("tapering") in de Verenigde Staten, vormden serieuze bedreigingen voor het broze herstel van de wereldeconomie.

Op 2 mei bereikten de tienjaars rentes in de VS (1,6%) en Duitsland (1,2%) hun laagste punt in 2013. Op 22 mei 2013 kondigde Ben Bernanke aan dat het obligatie-aankoopprogramma door de Federal Reserve Bank geleidelijk aan afgebouwd zou gaan worden. Dit leidde tot hevige reacties op de obligatiemarkten waardoor de tienjaarsrentes in september stegen naar respectievelijk 3% in de VS en 2% in Duitsland.

De aangekondigde "tapering" beïnvloedde het economisch herstel in de ontwikkelde markten maar had ook tot gevolg, dat er kapitaalonttrekkingen uit de opkomende landen ("emerging markets") plaatsvonden. Dit gegeven, in combinatie met lokale structuurproblemen (zoals een verzwakking van de financiële sector in China en een afnemende concurrentiekracht van de exporterende bedrijven), leidde aldaar in 2013 tot achterblijvende economische groei. In het kielzog daarvan corrigeerden de vastgoed-, obligatie- en aandelenmarkten (-6,5%) in de opkomende landen fors.

Aandelen indices ¹⁾

	2013
MSCI World	21,9%
S&P Composite	26,7%
Nasdaq	32,3%
DJ Europe Stoxx	17,8%
AEX	20,7%
Topix (Japan)	21,5%
MSCI Emerging Markets	-6,5%

¹⁾ Total return indices (in euro).

Bron: Thomson Reuters Datastream

Fondsspecifieke ontwikkelingen

Samenstelling portefeuille

In 2013 is voor SPT een ALM-studie uitgevoerd. Hierin zijn verschillende varianten voor de beleggingsportefeuille gepresenteerd, waaronder de huidige samenstelling van de portefeuille van 70% vastrentende waarden en 30% aandelen. De discussie naar aanleiding van de ALM studie resulteerde in een voorlopig besluit van het bestuur dat het aandelen gewicht in de toekomst 25% of minder zal bedragen. Dit betekende dat de transitie naar het volledig passieve aandelen mandaat bij Northern Trust ingezet kon worden.

Door de afbouw van het aandelen gewicht steeg de bescherming van het aandelenrisico autonoom richting 70%. Ter bescherming van de dekkingsgraad in december 2013 is besloten deze hogere bescherming tijdelijk te handhaven en de aanpassing richting de strategische norm van 60% aan het begin van 2014 door te voeren.

Rendement portefeuille

Het SPT bestuur dekt het renterisico af met vastrentende waarden en derivaten.

Op aandelen inclusief de aandelen overlay en de valuta overlay werd over 2013 een zeer hoog rendement gehaald van 21,8%. De strategische norm voor het afdekken van aandelenrisico is gesteld op 60%. Bij een sterke daling van de aandelenkoersen wordt hierbij voor 60% van de aandelen een bodem in de daling gelegd. In het vierde kwartaal is vanwege de verlaging van het aandelen gewicht de bescherming tegen aandelenrisico's gestegen naar 70%. Deze tijdelijke stijging ging niet gepaard met transacties in aandelenopties.

Overlay: rente

Zowel de swaps als de swaptions namen in 2013 door de rentestijging in waarde af. Deze instrumenten, die samen dienen ter bescherming van de dekkingsgraad tegen sterke rentedalingen, verlaagden het rendement met 4,35%. Het renterisico wordt vooral afgedekt met swaptions, terwijl de swaps uitsluitend dienen om het looptijdprofiel van de bescherming af te stemmen op het looptijdprofiel van de pensioenverplichtingen.

Het beleid ten aanzien van renterisico in 2013 bleef ongewijzigd. Het bestuur wenst het renterisico in hoge mate te mitigeren met behulp van vastrentende waarden en rentederivaten.

Overlay: aandelen

De bescherming van de aandelenportefeuille zorgde voor een negatief effect van 1,57%, omdat de aandelenmarkten stegen. De bescherming is vormgegeven met put-opties.

In 2013 was het beleid om 60% van de aandelenportefeuille af te dekken. Bij een sterke daling van de aandelenmarkten zou dus voor 60% van de aandelenportefeuille een bodem in de daling zijn gelegd, terwijl 40% van de aandelenportefeuille nog mee zou dalen. Begin december steeg de afdekking richting 70%. Deze verhoging ging niet gepaard met transacties in put-opties, maar de verhoging ontstond door de verkoop van een deel van de aandelen eind november.

Overlay: valuta

De bescherming tegen valutafluctuaties leverde over het jaar 2012 een positieve bijdrage van 1,75% aan het rendement. Dit kwam doordat de euro sterker werd ten opzichte van andere valuta's.

Beleid vastrentende waarden

In 2013 is het beleid ten aanzien van vastrentende waarden ongewijzigd gebleven. In het beleid wordt een maximum per land en een op ratings gevoerd beleid gehanteerd. Dit laatste betekent dat een land pas in de portefeuille kan worden opgenomen nadat het aan een minimale rating voldoet.

Beleid aandelen

Eind oktober 2013 is een vereenvoudiging aangebracht en zijn de drie beleggingen, bestaande uit twee actieve mandaten (Walter Scott en Brandes) en een passief mandaat (BlackRock) overgezet in één passief beheerd mandaat bij Northern Trust. Hierbij is rekening gehouden met het aspect verantwoord beleggen. SPT heeft in haar beleggingsovertuigingen de volgende tekstpassage opgenomen: "Wij vinden het van belang dat onze beleggingen binnen het kader van internationaal geaccepteerde uitgangspunten als maatschappelijk verantwoord kunnen worden bestempeld. Dat betekent dat wij bijvoorbeeld niet meewerken aan beleggingstransacties die verboden zijn, zoals op grond van nationaal dan wel internationaal recht. Ook kunnen wij beleggingen en beleggingsvormen uitsluiten die niet als maatschappelijk verantwoord kunnen worden bestempeld. Daarbij streven wij er naar dat het rendement/risicoprofiel niet ongunstig wordt beïnvloed". SPT sluit met het beleggingsbeleid aan bij de tien principes van de UN Global Compact die, onder meer, de onderwerpen milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen bestrijken.

In dat kader heeft SPT besloten tot de invoering van een beleid, met betrekking tot verantwoord beleggen, dat wordt vormgegeven door het toepassen van een beperkt uitsluitingsbeleid. Op basis van de volgende uitgangspunten wordt een lijst van uitsluitingen opgesteld:

- AFM-lijst clustermunitie;
- Sustainalytics Controversial Weapon Radar;
- Sustainalytics UN Global Compact Non-compliant list.

Het beleid wordt toegepast op het passief beheerde aandelenmandaat. Door dit beleid worden circa 80 bedrijven binnen de MSCI World uitgesloten.

Benchmarks

SPT hanteert benchmarks om de prestaties van de vermogensbeheerders te evalueren. Voor de beleggingen in aandelen gebruikt SPT een veel gebruikte wereldwijde benchmark, de MSCI World index.

Voor de deelportefeuille staatsobligaties hanteert SPT een specifieke index, gebaseerd op de gewenste wegingen in euro staatsobligaties uit landen met een hoge kredietwaardigheid.

De deelportefeuille staats- en bedrijfsobligaties wordt beheerd door twee vermogensbeheerders. Met beide vermogensbeheerders is een standaard benchmark overeengekomen die wordt geleverd door benchmarkleverancier Barclays Capital. De twee benchmarks verschillen gradueel van elkaar. De benchmarks bevatten een brede spreiding naar staatsobligaties en bedrijfsobligaties in euro.

Per eind 2013 bestaat de totale benchmark voor 25% uit de MSCI World index en voor 75% uit de op maat gemaakte vastrentende waarden index. De op maat gemaakte vastrentende waarden index omvat voor 67% de specifieke index voor staatsobligaties en voor 33% de gecombineerde benchmarks voor staats/bedrijfsobligaties.

De ontwikkeling van de overlay wordt nauwkeurig gevolgd, waarbij het waardeverloop van de individuele instrumenten evenals het effect van deze instrumenten in gezamenlijkheid minimaal eens per kwartaal wordt geëvalueerd.

Prestaties vermogensbeheerders

Het onderdeel staatsobligaties binnen de portefeuille van SPT wordt passief belegd. Dit betekent dat het rendement op de portefeuille in de buurt zal komen te liggen van het rendement van de benchmark. In 2013 was dit inderdaad het geval. Op het beheer van de staatsobligaties werd een rendement behaald dat met -1,58% redelijk in lijn lag met het rendement van -1,62% van de benchmark. De beheerders van de portefeuilles staats- en bedrijfsobligaties lieten een rendement zien dat licht hoger lag dan het rendement van de benchmark. De twee managers haalden een rendement van 2,78% en 2,24% tegen een rendement van 2,16% van de benchmark. Per saldo behaalden de vastrentende managers een rendement dat met -0,09% licht beter was dan het rendement van de benchmark (-0,30%).

Tot en met het derde kwartaal in 2013 belegde SPT in twee actief beheerde aandelenportefeuilles en één passieve portefeuille. Eind oktober 2013 werden deze beleggingen in een transitie omgezet naar één nieuwe index belegging. De twee actief beheerde wereldwijde aandelenportefeuilles realiseerden wisselende prestaties ten opzichte van hun benchmark. De ene vermogensbeheerder boekte met 26,4% een fors hoger rendement dan de benchmark (16,96%), terwijl de andere beheerder daar met 13,88% duidelijk bij achterbleef. Bij een indexbelegging is het de bedoeling dat het rendement nauwgezet de benchmark volgt. Gedurende een transitieperiode kunnen echter verschillen ten opzichte van de benchmark ontstaan. Dit verklaart ook waarom het rendement op de indexbelegging (18,05%) uiteindelijk afweek van het rendement op de benchmark (15,65%). In de laatste twee maanden van het jaar ontstond op de nieuwe index belegging een rendement van 3,43% tegenover een rendement van de benchmark van 3,28%. Op de totale aandelenportefeuille (22,2%) werd in 2013 een outperformance behaald ten opzichte van het rendement van de aandelenbenchmark (21,72%).

Beheerkosten

Het verschil van 0,22% tussen het bruto rendement (2,05%) en het netto rendement (1,83%) bestaat uit beheerkosten. Dit betreft de vergoedingen die zijn betaald aan de coördinerende beheerder en aan de ingeschakelde gespecialiseerde vermogensbeheerders.

Het bestuur is alert op het, binnen het gewenste strategische beleggingsbeleid, beheersen van de beleggingskosten. Het cumulatieve effect van kosten kan groot zijn.

Overzicht belegd vermogen

in duizenden euro

	2013			2012		
	€	%	Norm ¹⁾	€	%	Norm
Onroerende zaken						
Aandelen vastgoedmaatschappijen	1.483	0,1	0,0%	0	0,0	0,0%
Zakelijke waarden						
Aandelen	373.446	23,8	30,0%	406.687	25,4	45,0%
Vastrentende waarden						
Staatsobligaties	1.073.846	68,5	70,0%	945.279	59,1	55,0%
Deposito's	0	0,0	0,0%	10.000	0,6	0,0%
Totaal vastrentende waarden	1.073.846	68,5	70,0%	955.279	59,8	55,0%
Financiële derivaten						
Swaps	4.430	0,3	0,0%	-1.596	-0,1	0,0%
Valutatermijntransacties	5.538	0,4	0,0%	7.391	0,5	0,0%
Aandelenopties	7.595	0,5	0,0%	26.984	1,7	0,0%
Swaptions	100.971	6,4	0,0%	203.682	12,7	0,0%
	118.534	7,6	0,0%	236.461	14,8	0,0%
Totaal	1.567.309	100,0	100,0%	1.598.427	100,0	100,0%

1) Door bestuur bepaalde strategische beleggingsportefeuille (zie ook begrippenlijst)

Risicoparagraaf

Beleid en risicobeheer

Het Bestuur heeft zijn beleid verwoord in de ABTN. Algemene leidraad voor het uitvoeren van de beheertaken is het in control zijn van de diverse processen en het beheersen van de daarbij optredende risico's. De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten heeft plaatsgevonden na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruik gemaakt van ALM-studies.

De inzet van beleidsinstrumenten gaat gepaard met tijdige, begrijpelijke en duidelijke informatieverstrekking aan en communicatie met de betrokken doelgroepen. Hiertoe is een communicatiebeleidsplan vastgesteld. De invloed van de beleidsinstrumenten op de financiële positie van het fonds wordt jaarlijks geëvalueerd. Bij deze evaluatie speelt zowel de huidige financiële positie alsmede de financiële positie van het fonds in de toekomst een rol. Om te toetsen of het beleid op lange termijn tot de gewenste ontwikkeling leidt, voert het pensioenfonds ten minste eens in de drie jaar een continuïteitsanalyse uit. In het najaar van 2012 is het Bestuur van SPT gestart met de uitvoering van een continuïteitsanalyse, welke begin 2013 is afgerond. Het Bestuur heeft in het verlengde van deze continuïteitsanalyse begin 2013 een ALM-studie opgestart.

Ten behoeve van de vaststelling van het Vereist eigen vermogen wordt de door DNB ontwikkelde gestandaardiseerde methodiek toegepast. Naast de standaard risicocomponenten (S-componenten) is in de bepaling van het Vereist eigen vermogen rekening gehouden met een tweetal additionele risicocomponenten te weten actief risico en concentratierisico. Het Vereist vermogen wordt berekend op basis van zowel de feitelijke als de strategische beleggingsmix. Doorgaans wordt de hoogste van beide gehanteerd als zijnde het Vereist eigen vermogen. Ultimo 2013 is de vereiste dekkingsgraad op basis van de feitelijke beleggingsmix 107,0% en op basis van de strategische beleggingsmix 107,3%. Het Bestuur heeft afgelopen jaar onderzocht hoe de afdekkingsconstructie voor het rente- en aandelenrisico het beste tot uitdrukking kan komen in de hoogte van het Vereist eigen vermogen. Dit onderzoek heeft geleid tot een aanpassing waardoor het feitelijke en strategische Vereist eigen vermogen meer in lijn met elkaar komt.

De organisatie van het risicomanagement

Het risicomanagement van de financiële risico's van het fonds is belegd bij de CRM. Voor de niet-financiële risico's is dit toebedeeld aan de uitbestedingscommissie.

Financiële risico's

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen alsook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Als de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt kunnen in het uiterste geval de verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten verlaagd worden.

Het solvabiliteitsrisico bestaat uit de volgende risicocategorieën:

- Renterisico (S1).
- Zakelijke waardenrisico (S2).
- Valutarisico (S3).
- Grondstoffenrisico (S4).
- Kredietrisico (S5).
- Verzekeringstechnisch risico (S6).
- Liquiditeitsrisico (S7).
- Concentratierisico (S8).
- Operationeel risico (S9).

Rondom bovenstaande risico's dient opgemerkt te worden dat er voor het pensioenfonds geen additionele buffers voor liquiditeitsrisico en operationeel risico zijn becijferd binnen de berekening van het Vereist eigen vermogen. Daarnaast is de buffer voor het zakelijke waarden risico verzwaaard om zodoende rekening te houden met actief risico. Het actief risico zal verder verduidelijkt worden onder de (S2) hieronder.

Renterisico (S1)

Pensioenfondsen kennen doorgaans een langere looptijd voor hun verplichtingen dan voor hun bezittingen. Vanwege deze mismatch ondervindt een fonds renterisico. Immers bij een rentedaling zullen de verplichtingen sterker in waarde toenemen dan de bezittingen. Het standaardmodel van DNB bevat voorgeschreven rentescenario's (verschuiving actuele rentetermijnstructuur via voorgeschreven rentefactoren) om het Vereist eigen vermogen voor dit risico te bepalen. Ter beheersing van de mismatch dekt SPT het renterisico strategisch af. De afdekking vindt plaats gebruikmakend van een combinatie van obligaties, renteswaps en renteswaptions. In het geval van renteswaps wordt zowel het neerwaartse als het opwaartse renterisico afgedekt. Swaptions dekken alleen het neerwaartse renterisico af, zodat het fonds blijft profiteren van een eventuele stijging van de rente. Materieel is na aanzienlijke neerwaartse renteveranderingen het renterisico nagenoeg voor 100% afgedekt. Als gevolg van de optionaliteit van swaptions blijft het fonds gevoelig voor renteveranderingen van beperkte omvang.

Eind 2013 was de mate waarin het fonds beschermd was tegen dalende rentes circa 75,6%, op basis van de door DNB voorgeschreven renteschokken.

Zakelijke waardenrisico (S2)

De waarde van aandelen is onderhevig aan marktfluctuaties. Fondsen die een deel van hun vermogen in dergelijke zakelijke waarden hebben belegd, lopen hierdoor risico. Op strategisch niveau is het zakelijke waardenrisico als belangrijk risico voor het fonds geïdentificeerd.

Het afdekkingspercentage van de zakelijke waarden bedroeg eind 2013 70% op een at-the-money strike. De aandelenafdekking bedroeg effectief 9%.

Valutarisico (S3)

Valutarisico betreft het risico dat de waarde van de beleggingen in vreemde valuta verslechtert als gevolg van veranderingen van vreemde valutakoersen. De kans dat de wisselkoers van een vreemde valuta verslechtert ten opzichte van de euro betekent een risico voor een pensioenfonds omdat verplichtingen veelal in euro luiden en bezittingen (deels) in vreemde valuta. Dit risico is van belang voor zowel directe posities in een valuta, als voor beleggingen die gewaardeerd zijn in een andere valuta.

Het beleid van SPT is erop gericht om het valutarisico voor de belangrijkste valuta's (Amerikaanse dollar, Japanse Yen en Britse pond) voor 100% af te dekken. Door het nagenoeg volledig afdekken van het valutarisico is de omvang van de buffer voor dit onderdeel beperkt.

Grondstoffenrisico (S4)

SPT belegt niet in grondstoffen en hoeft daarom geen buffers hiervoor aan te houden.

Kredietrisico (S5)

Bij het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de tegenpartij tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenoemde creditspread. Deze spread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid, risicovrij, tot uitkering zal komen. Tegenpartijrisico is voor SPT een materieel risico. Het fonds maakt in haar strategisch beleid gebruik van derivaten om aandelenrisico, renterisico en valutarisico af te dekken. De tegenwaarde van deze positie kan aanzienlijk zijn. Het beleid met betrekking tot het tegenpartijrisico is dat alleen zaken wordt gedaan met hoogwaardige tegenpartijen en dat met deze tegenpartijen ISDA-documentatie wordt afgesloten. Naast de

kwalitatieve criteria omtrent de tegenpartijen wordt het risico met name gemitigeerd door aanvullende onderpanden waarvan de toereikendheid op dagbasis wordt gecontroleerd en bijgestuurd.

Verzekeringstechnisch risico (S6)

Naast de financiële risico's staat het fonds bloot aan verzekeringstechnische risico's. Binnen het verzekeringstechnische risico worden bij SPT in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevensrisico).

Bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen worden prudente veronderstellingen gehanteerd waaronder ervaringssterfte alsmede toekomstige verbetering van de levensverwachting door gebruik van de zogeheten prognosetafel AG 2012-2062.

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities.

Voor een gesloten fonds als SPT verdient de beheersing van het liquiditeitsrisico de aandacht aangezien er geen premie-inkomsten meer zijn die de liquiditeit ondersteunen. In het geval van SPT moet de liquiditeit worden gewaarborgd door de verhandelbaarheid van de beleggingen. Ultimo 2013 zijn er voldoende obligaties, die onmiddellijk te gelde kunnen worden gemaakt. De overige middelen van SPT zijn belegd in beleggingsproducten met een hoge liquiditeit. Het is daarom niet noodzakelijk een buffer voor liquiditeitsrisico aan te houden.

Concentratierisico (S8)

Grote posten binnen de beleggingsportefeuille zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen.

Het concentratierisico wordt binnen de portefeuille van SPT gemitigeerd door een spreiding over aandelen, vastrentende waarden en converteerbare obligaties. Daarnaast wordt binnen deze beleggingscategorieën gewerkt met brede marktbenchmarks waardoor de portefeuille van het fonds in hoge mate wordt gespreid. Met name binnen de aandelenportefeuille kan de keuze voor de specifieke managers tot een verhoogd concentratierisico leiden. Dit risico is onderkend en opgevangen door naast de actieve managers enkele breed gespreide passieve mandaten in te richten.

SPT belegt in beleggingsfondsen. Deze beleggingen kunnen meer bedragen dan 5% van het belegd vermogen. Binnen de totale portefeuille zijn er echter geen individuele aandelen die meer dan 1% van de portefeuille uitmaken. Binnen de derivatenconstructie bedroeg de vordering op de tegenpartijen circa 8% van het totaal belegd vermogen. Dit risico is gemitigeerd door het stellen van collateral.

SPT belegt een aanzienlijk deel van de vastrentende waardenportefeuille in Europese AAA-landen. Gezien het feit dat maar enkele landen in Europa een AAA-rating hebben, wordt in deze landen een relatief groot deel van de portefeuille belegd. Het gevolg hiervan is dat er sprake is van een hoge concentratie van de middelen van SPT in Nederlandse en Duitse staatsobligaties. Bij de berekening van het concentratierisico is rekening gehouden met een extra buffer voor de obligatiebeleggingen in Oostenrijk, Frankrijk en België omdat deze landen geen AAA-rating hebben. Het Nederlands concentratierisico is niet meegenomen binnen de berekening van het Vereist

eigen vermogen. Nederland krijgt van kredietbeoordelaar Standard & Poor's een rating van AA+, dit is lager dan AAA. Desondanks wordt geen extra buffer hier voor aangehouden omdat alleen Standard & Poor's de rating van Nederland heeft verlaagd. De overige twee grote kredietbeoordelaars geven Nederland ultimo 2013 een AAA-rating.

Inflatierisico

Het pensioenfonds kent een voorwaardelijk toeslagenbeleid en communiceert dit beleid, conform wettelijke voorgeschreven formuleringen, naar alle deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. Door die communicatie is de kans zeer gering dat verwachtingen worden gewekt en juridische claims moeten worden gehonoreerd.

Niet financiële risico's

Omgevingsrisico

Hieronder wordt verstaan het risico als gevolg van buiten de instelling of groep komende veranderingen op het gebied van concurrentieverhoudingen, belanghebbenden, reputatie en ondernemingsklimaat. Wijzigingen in de wet- en regelgeving worden ook beschouwd als een omgevingsrisico.

Operationeel risico (S9)

Het operationeel risico is het risico op verlies als resultaat van inadequate of foutieve interne processen, mensen en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen. Gezien de uitbesteding van het pensioen- en vermogensbeheer is dit risico voor SPT voor een groot deel tot een uitbestedingsrisico verworden.

Als nog resterende operationele risico's zijn onder meer governance-risico's aan te merken. Als voorbeeld wordt voor het functioneren van het Bestuur zelfevaluatie als beheersmaatregel toegepast, doorgaans onder leiding van een externe deskundige.

Uitbestedingsrisico's

SPT heeft, onder behoud van zijn verantwoordelijkheden, een aantal werkzaamheden structureel uitbesteed. De operationele risico's vormen een belangrijk onderdeel van de uitbestedingsrisico's. Deze risico's kunnen een negatieve impact op een goede uitvoering van de pensioenregeling hebben. Voor deze risico's geldt dat de mate van deze impact en de kans dat het risico zich voordoet bepalend zijn of er beleid is ontwikkeld om het risico uit te sluiten. Reductie van alle operationele risico's zou onevenredig veel inspanning en kosten met zich brengen.

De operationele uitvoering van het pensioenbeheer geschiedt door AZL N.V. op basis van de in december 2010 hernieuwd afgesloten 'Overeenkomst inzake Pensioenuitvoering'. Deze overeenkomst is op 27 januari 2012 ondertekend. Voor 2013 heeft AZL opnieuw een ISAE 3402 type II rapportage opgesteld en heeft de directie een In Control Statement afgegeven. Deze stukken zijn aan het Bestuur beschikbaar gesteld. Bij de verlenging van de overeenkomst met AZL N.V. in 2010 zijn de operationele risico's met betrekking tot het pensioenbeheer expliciet aan de orde gesteld en zijn nieuwe transparante SLA's voor pensioenbeheer afgesproken waarover elk kwartaal wordt gerapporteerd aan SPT.

De uitbesteding van werkzaamheden aan een derde partij heeft tot gevolg dat het Bestuur geen directe gezagsverhouding heeft met de personen die bij de derde partij feitelijk en dagelijks zijn belast met de uitvoering van die werkzaamheden. Het Bestuur erkent voorts dat aan de uitbesteding het risico is verbonden van discontinuïteit van de dienstverlening door AZL N.V. Op basis van de jaarcijfers heeft het Bestuur van SPT zich een oordeel gevormd over de continuïteit bij AZL. Daarnaast vindt er informatie-uitwisseling over de financiële soliditeit van AZL tussen SPT en AZL N.V. plaats via de Raad van Deelnemers van AZL.

Met betrekking tot het vermogensbeheer is een afzonderlijke vermogensbeheerovereenkomst gesloten tussen SPT en AZL Vermogensbeheer B.V. (ingangsdatum 1 juli 2011). In deze overeenkomst zijn onder meer afspraken gemaakt over periodieke rapportages en verantwoording aan het Bestuur over uitgevoerde werkzaamheden en zijn zogenoemde service level agreements

(SLA's) opgenomen. De dienstverlening zoals omschreven in de vermogensbeheerovereenkomst d.d. 29 september 2011 met AZL Vermogensbeheer B.V. wordt uitgevoerd door ING Investment Management Integrated Client Solutions (ING IM ICS). Binnen het door het Bestuur vastgestelde beleidsmatige kader wordt door ING IM ICS uitvoering gegeven aan het beleggingsbeleid. Daarnaast heeft ING IM ICS een adviserende en beleidsvoorbereidende rol richting de CRM en het bestuur. Het feitelijke vermogensbeheer is door SPT uitbesteed aan een aantal externe vermogensbeheerders. De vermogensbeheerders zijn binnen randvoorwaarden vrij in de wijze van belegging en herbelegging. Voor 2013 heeft ING IM ICS opnieuw een ISAE 3402 type II rapportage opgesteld. Deze rapportage is aan het Bestuur beschikbaar gesteld.

SPT heeft een mandaatovereenkomst gesloten met Cardano Risk Management BV en Cardano Structuring BV. De overeenkomst heeft betrekking op de ontwikkeling en implementatie van de derivatenstrategie.

Het fonds beschikt voor iedere extern uit te voeren activiteit over een uitbestedingsovereenkomst die voldoet aan het bij of krachtens artikel 43 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling bepaalde. Voorts wordt het Bestuur door middel van periodieke rapportages van zowel de organisaties waaraan het pensioen- en vermogensbeheer is uitbesteed alsmede van externe adviseurs in staat gesteld de risico's en financiële situatie van SPT goed te monitoren.

IT risico

De informatietechnologie is een belangrijke risicocategorie voor pensioenfonds. Gezien de uitbesteding van het pensioen- en vermogensbeheer is dit risico voor SPT tot een uitbestedingsrisico geworden.

Integriteitsrisico

SPT verstaat hieronder het risico dat de integriteit van het pensioenfonds dan wel het financiële stelsel negatief wordt beïnvloed als gevolg van niet integere, onethische gedragingen van de organisatie, medewerkers dan wel van de leiding. Bij de beheersing van dit risico kan gedacht worden aan onder meer gedragscodes en procesmatige waarborgen. SPT heeft een gedragscode en een compliance-regeling welke gelden voor bestuursleden en adviseurs van het fonds. Daarnaast wordt van dienstverleners en vermogensbeheerders geëist dat deze werken met een compliance- en gedragscode. Aanvullend hierop is in het voorjaar van 2012 het integriteitbeleid geformuleerd. Hierin zijn onder meer de diverse integriteitsrisico's en de maatregelen die deze risico's beperken beschreven.

Juridische risico's

Een pensioenfonds loopt het risico in rechte aangesproken te worden. Om dit risico te beperken kan het fonds maatregelen treffen.

De hieronder genoemde risico's zijn niet limitatief maar de juiste afdekking van deze risico's geeft wel een indicatie over de juridische weerbaarheid van het pensioenfonds:

1. het niet voldoen van de fondsstukken aan vigerende wet- en regelgeving;
2. het persoonlijk aansprakelijk gesteld worden als fondsbestuurder;
3. het niet in voldoende mate vorm geven aan consistent beleid, dit maakt het fonds kwetsbaar indien het hierop wordt aangesproken;
4. het niet of onduidelijk communiceren naar betrokken partijen;
5. het aansprakelijk zijn als Bestuur voor het niet of niet goed uitvoeren door de organisaties waaraan het pensioen- en vermogensbeheer is uitbesteed.

Met betrekking tot bovengenoemde risico's heeft het Bestuur de volgende maatregelen genomen:

Ad 1. SPT heeft AZL als bestuursadviseur aangesteld. AZL toetst bij wetwijzigingen de fondsstukken en stelt waar nodig wijzigingen voor aan het bestuur.

Ad 2. Waar nodig huurt SPT externe juridische adviezen in en er is een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering afgesloten.

Ad 3. SPT ziet erop toe dat besluitvorming consistent en goed gedocumenteerd plaatsvindt. Deze documentatie zorgt ervoor dat ook derden de inhoud en werking van dit beleid kunnen volgen.

Ad 4. SPT werkt volgens een communicatieplan. Dit plan bewaakt de wettelijk verplichte communicatiemomenten. Naast deze vereisten heeft het fonds eigenstandige communicatiedoelstellingen.

Ad 5. Met alle ingehuurd partijen zijn door SPT contractuele afspraken gemaakt. Partijen dienen regelmatig te rapporteren over het wel of niet voldoen aan de gemaakte afspraken. Daar waar mogelijk heeft het pensioenfonds activiteiten gescheiden ondergebracht, waardoor er een mechanisme ontstaat van controle van de ene door de andere partij.

Jaarlijks vinden er controles plaats door de certificerend actuaire en de accountant op de uitvoering van het pensioen- en vermogensbeheer door SPT. Materiële onvolkomenheden worden door hen gerapporteerd. Door middel van een jaarlijks op te stellen opleidingsplan draagt het Bestuur er zorg voor over voldoende kennis en kunde te bezitten om zijn verantwoordelijkheid te kunnen dragen.

Toekomstparagraaf

In 2014 heeft het bestuur het nieuwe beleggingsbeleid (IPS) vastgesteld. Belangrijkste wijziging is de vervanging van de niet lineaire renteafdekking (swaptions) door lineaire renteafdekking (swaps). De exposure naar zakelijke waarden wordt verder teruggebracht. De overdracht zal gespreid over tijd plaatsvinden. Voorts wordt de governance van het vermogensbeheer opnieuw ingericht.

Begin 2014 heeft het Bestuur van SPT deelgenomen aan een DNB-seminar over de houdbaarheid van het bedrijfsmodel van pensioenfonds. De deelnemers van dit seminar zijn door DNB uitgenodigd vanwege het feit dat DNB het fonds als mogelijk kwetsbaar aanmerkt. Hiervoor zijn een aantal indicatoren gehanteerd (zoals onder meer kosten per deelnemer, vergrijzing van het fonds, het niveau van de dekkingsgraad). SPT dient uiterlijk 1 september 2014 te beschikken over een kwetsbaarheidsanalyse. De uitkomsten daarvan worden vastgelegd in beleidsbesluiten voor de periode 2014-2017. Deze analyse zal periodiek worden herhaald.

Utrecht, 27 mei 2014

Het bestuur

C.L.J.M. Hoovers (voorzitter)

B. Akkerman (secretaris)

W.S. Zeverijn (vice-voorzitter)

F.F. Albrecht

Raad van Toezicht

Verslag en verantwoording van de Raad van Toezicht 2013

Wettelijke taken en bevoegdheden

De Raad van Toezicht heeft een aantal taken en bevoegdheden. De wettelijke taken zijn het beoordelen van beleids- en bestuursprocedures en -processen en de checks en balances binnen het fonds, het beoordelen van de wijze waarop het fonds wordt aangestuurd en het beoordelen van de wijze waarop door het bestuur wordt omgegaan met de risico's op de korte en langere termijn. De Raad van Toezicht heeft hiermee als taak de monitoring en beoordeling van het juiste beleidsproces van het bestuur, de algemene gang van zaken, de beheersing van de risico's en, vanwege de wettelijke taak voor een pensioenfondsbestuur, een beoordeling van de wijze waarop het bestuur de evenwichtige belangenafweging procesmatig heeft ingericht. Naast het wettelijk kader heeft de Raad van Toezicht conform het voor de Raad van Toezicht opgestelde reglement goedkeuringsrechten t.a.v. besluiten van het bestuur tot vaststelling van het jaarverslag en de jaarrekening en besluiten tot vaststelling van de lange termijn ambities van het fonds. Tevens heeft de Raad van Toezicht goedkeuringsrechten bij wijziging van het pensioenreglement en adviesrecht met betrekking tot de profielschets van een bestuurder.

Verslag van werkzaamheden

In 2013 heeft de Raad van Toezicht de gang van zaken binnen het fonds vier maal onderling en twee maal met het voltallige bestuur besproken. Daarnaast heeft de Raad overlegd met de Pensioenraad en het VO, hebben leden van de Raad van Toezicht deelgenomen aan enkele veraderingen over de ALM-studie, is met één van de bestuursleden bijgepraat over de ALM-studie en het beleggingsbeleid, is door één van de leden toelichting gegeven over de verrichte werkzaamheden aan het Verantwoordingsorgaan, is door één van de leden een bestuursvergadering bijgewoond en waren vertegenwoordigers van de Raad van Toezicht aanwezig bij de Deelnemersvergadering. Tenslotte heeft de Raad van Toezicht voor alle bij het fonds betrokken organen (bestuur, Pensioenraad, Beroepspensioenvereniging) een bijeenkomst belegd om te praten over de ontwikkelingen die de komende jaren op het pensioenfonds af komen.

Verslag van de waarnemingen en aanbevelingen

Voor dit verslag wordt een indeling gehanteerd conform de VITP-Toezichtcode ¹⁾.

Op onderdelen zijn waarnemingen over het boekjaar 2013 heen getild aangezien dit een completer beeld van processen weer geeft.

Het functioneren van de governance en het bestuur

Norm:

Het intern toezicht vormt zich een oordeel over het functioneren van het bestuur. Het intern toezicht kijkt daarbij onder meer naar:

- of het bestuur opgewassen is tegen de inhoudelijke en organisatorische complexiteit van het fonds;
- over de countervailing power van het bestuur jegens meer gespecialiseerde gesprekspartners (zoals vertegenwoordigers van de uitvoeringsorganisatie, het bestuursbureau, consultants of vermogensbeheerders);
- of de stuurvariabelen die het bestuur hanteert, passen bij de strategie en het beleid van het fonds;
- of de rapportages goed aansluiten op die stuurvariabelen.

¹⁾ Vereniging Intern Toezichthouders Pensioensector; de code is te vinden op www.vitp.nl.

De governance

De samenwerking tussen bestuur, Pensioenraad/Verantwoordingsorgaan en Raad van Toezicht is goed. De partijen zijn zich bewust van de eigen rol, zijn kritisch over het functioneren van zichzelf en van de andere partijen en stellen het belang van de deelnemers centraal. Ook de verhouding met de Pensioenraad is goed. Van belang is om ook met de komende wijzigingen in de verhoudingen (op grond van de Wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen) de verschillende taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden scherp in beeld te houden.

Het bestuur

De Raad van Toezicht heeft geconstateerd dat het bestuur weer veel werk heeft verzet. De heer Braker heeft zijn werkzaamheden op een goede manier afgerond, onder andere met een presentatie voor de deelnemersvergadering waarin werd uitgelegd hoe de belangen van verschillende groepen deelnemers in de besluitvorming zijn betrokken. De heer Albrecht heeft een vliegende start gemaakt met het opstellen van een Investment Policy Statement. Een blijvend punt van aandacht is de continuïteit van het bestuur. Door de steeds zwaardere eisen die aan bestuurders gesteld worden, wordt het ook steeds moeilijker om tandartsen of tandarts-specialisten te vinden die een bestuurdersrol kunnen vervullen. De externe leden van de Commissie Risicomanagement hebben, in overleg met het bestuur, besloten niet langer deel uit te maken van de commissie, met als overweging dat hun inbreng in het nieuw ingevoerde beleggingsbeleid te gering zal zijn. De Raad van Toezicht zal nauwlettend volgen of het bestuur blijft voorzien in voldoende kritisch tegengeluid op beleggingsgebied en of de taak van de Commissie (op dit moment een combinatie van risicomanagement en beleggingsbeleid) past bij het veranderde beleid.

Het beleid van het bestuur

Norm:

Het intern toezicht vormt zich een oordeel over het beleid van het bestuur.

Het intern toezicht kijkt daarbij naar de overwegingen die aan het beleid ten grondslag liggen:

- zijn de procedures, die de wet hieromtrent aangeeft, gevolgd;
- heeft het bestuur zich voldoende ingespannen om van de vertegenwoordigers van sociale partners duidelijkheid te verkrijgen over de doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding, van het fonds;
- heeft de missie van het fonds deze doelstellingen en uitgangspunten voldoende weer;
- is de strategie consistent met de missie van het fonds;
- is het beleid consistent met de strategie, de financiële positie en de risicobereidheid van het fonds;
- en is de communicatie hierover een juiste reflectie hiervan?

De belangrijkste beleidsverandering van 2013 was de herijking van het beleggingsbeleid aan de specifieke omstandigheden van het pensioenfonds, te weten het ontbreken van actieve deelnemers en het daardoor ook ontbreken van de premie als sturingsmiddel. In dit kader was door het bestuur reeds in 2012 een proces van 'derisking' in gang gezet dat in 2013 vervolgd en begin 2014 is afgerond.

De Raad van Toezicht heeft dit proces op de voet gevolgd en is in het bijzonder betrokken geweest bij het begin van het onderzoek en de opdrachtformulering aan de diverse extern adviseurs. De Raad heeft geconstateerd dat het bestuur een duidelijke doelstelling voor ogen had en deze goed heeft overgebracht aan de specialisten. Wel hebben alle betrokkenen ervaren hoe groot de gevoeligheid van financiële toekomstanalyses is voor de input van verwachtingswaarden. Dit heeft zich met name geopenbaard met betrekking tot de modellering van de swaptions als rentederivaten. Mede op advies van de Raad van Toezicht is hier in de studies goed aandacht aan besteed.

Bij de herijking van de financiële opzet van het fonds heeft het bestuur goed rekening gehouden met de uitkomsten zoals die volgden uit een raadpleging onder de deelnemers. Het bestuur had overigens het voornemen om bij de herijking van de risicohouding ook expliciet rekening te houden met nieuwe wet- en regelgeving (FTK) maar dit kon nog niet worden geëffectueerd omdat de inhoud van

het FTK nog niet bekend was. Het bestuur heeft hier op onderdelen op voorgesorteerd. Het bestuur heeft echter wel geconcludeerd dat in het beleid een lage risicotolerantie uitgangspunt moet blijven. Dit sluit overigens goed aan bij het proces van de-risking zoals dat reeds eerder in gang was gezet.

De Raad van Toezicht heeft waargenomen dat het bestuur bij de analyses en besluitvorming uitgegaan is van prudente uitgangspunten en van een voorzichtig beleid. De weging van de zakelijke waarden in de beleggingsportefeuille is teruggebracht en de complexiteit is waar mogelijk gereduceerd met name door het gebruik van swaptions en put-opties uit te sluiten.

Ook het indexatiebeleid is opnieuw geformuleerd, passend bij het nieuwe beleggingsbeleid en met goede aandacht voor de relatief beperkte horizon van het fonds. Dit betekent dat in het indexatiebeleid gestreefd wordt naar een evenwichtige verdeling over generaties. Verder is het indexatiebeleid duidelijker en directer gerelateerd aan het overrendement op de beleggingen ten opzichte van het benodigde rendement voor de nominale verplichtingen. Omdat hier sprake is van verwachte rendementen op lange termijn, is het van belang om in de communicatie zeer voorzichtig om te gaan met deze koppeling. Het risico dat een "verwachte, gemiddelde indexatie op lange termijn" wordt geïnterpreteerd als "verwachte indexatie" is immers groot.

De Raad van Toezicht heeft geconstateerd dat het bestuur zich goed heeft laten ondersteunen door externe adviseurs en dat hierbij bewust is gestreefd naar het kritisch beoordelen van adviezen en de nodige aandacht voor gewenst tegenwicht in de besluitvorming. Het bestuur is zich bewust van de veronderstellingen die gehanteerd zijn bij het doorrekenen van het beleid (bijvoorbeeld inzake de samenhang tussen de kapitaalmarktrente en de inflatie) en van de gevolgen die het heeft als deze veronderstellingen niet uitkomen. Het is van belang om bij het beoordelen van de resultaten van het beleid deze veronderstellingen te monitoren.

De Raad van Toezicht heeft alle relevante studies en analyses ontvangen en kunnen beoordelen. Ook is de Raad in de gelegenheid gesteld om op cruciale momenten in de besluitvorming het proces en verdere uitgangspunten te toetsen en te beoordelen, met name op het moment dat het bestuur het beleid ging vastleggen in de nieuwe Investment Policy Statement (Verklaring inzake de beleggingsbeginselen).

Samenvattend is de Raad van Toezicht van mening dat het bestuur op gedegen wijze een nieuw financieel beleid heeft geformuleerd en uitgewerkt en dat het onderliggende proces zorgvuldig is verlopen. Wel dient een aantal onderwerpen nog bijzondere aandacht van het bestuur te hebben, zoals hierboven uiteengezet.

De algemene gang van zaken in het fonds

Norm:

Het intern toezicht beoordeelt of de algemene gang van zaken in het fonds voldoet aan de eisen van een beheerste en integere bedrijfsvoering en voldoet in ieder geval aan:

- een duidelijke en adequate verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden;
- een adequate vastlegging van rechten en verplichtingen;
- eenduidige rapportagelijnen;
- een adequaat systeem van informatievoorziening en communicatie;
- maatregelen om zeker te stellen dat het fonds te allen tijde in overeenstemming handelt met geldende externe en interne regelgeving (compliance).

Adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging

In het proces rondom de ALM-studie en het vaststellen van een nieuw beleggingsbeleid, heeft het bestuur geconstateerd dat de risico's die zaten besloten in het derivatenbeleid niet meer in overeenstemming waren met het gewenste risicoprofiel van het fonds. De Raad van Toezicht begrijpt deze constatering en acht de wijzigingen in het beleggingsbeleid een logische uitvoering hiervan.

Communicatie

Norm:

Het intern toezicht ziet toe op een transparante en begrijpelijke communicatie met alle stakeholders.

De nieuwe strategie die het bestuur heeft bepaald en de bijbehorende verandering van koers zal zorgvuldig moeten worden gecommuniceerd naar alle stakeholders. De Raad van Toezicht vraagt hier bijzondere aandacht voor.

Opvolging eerdere bevindingen en aanbevelingen

Norm:

Het intern toezicht beoordeelt de opvolging die het bestuur aan eerdere bevindingen en aanbevelingen van het intern toezicht geeft. Toelichting: Het bestuur dient een standpunt in te nemen over de bevindingen en aanbevelingen van het intern toezicht. Het intern toezicht ziet er op toe dat het bestuur dat doet en volgt de follow-up. Het is overigens het recht van het bestuur om te besluiten aan bepaalde bevindingen en aanbevelingen van het intern toezicht geen opvolging te geven.

De opvolging van de aanbevelingen van de Raad van Toezicht is adequaat geweest. De Raad constateert dat het bestuur aandacht heeft voor de bestuurlijke continuïteit, de evenwichtige belangenafweging en de communicatie. Er zijn geen bijzondere discussies met de vermogensbeheerders meer.

Goedkeuring jaarverslag

Norm:

Interpretatie van dit goedkeuringsrecht is dat het jaarverslag ten minste voldoet aan de volgende criteria:

- het jaarverslag is transparant en er wordt voldoende openheid betracht;
- het jaarverslag is consistent met het feitelijk beleid;
- het jaarverslag vermeldt de bestuurlijke missie, visie en strategie;
- het jaarverslag bevat een toekomstparagraaf en actualiteiten;
- het jaarverslag geeft een uiteenzetting over beheerste en integere bedrijfsvoering en evenwichtige belangenafweging;
- de passages over risicomangement in het bestuursverslag en in de jaarrekening zijn consistent met het feitelijke beleid;
- het jaarverslag geeft inzicht in de risico's van belanghebbenden op korte en lange termijn gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau;
- het jaarverslag bevat een verantwoording over de kosten en een jaarlijkse evaluatie van de kosten;
- het jaarverslag bevat een verantwoording over de naleving van de gedragscode en over de bevindingen van de compliance officer;
- het jaarverslag bevat een inhoudelijke reactie van het bestuur op het verslag van het verantwoordingsorgaan en op het verslag van de raad van toezicht.

Voorts toetst de raad van toezicht op consistentie met de waarnemingen die de raad van toezicht heeft gedaan.

In het kader van de taakopdracht heeft de Raad van Toezicht het jaarverslag (bestuursverslag en jaarrekening) beoordeeld. De Raad heeft geen aanleiding de goedkeuring hieraan te onthouden.

Conclusie

Het bestuur heeft een jaar met de nodige veranderingen achter de rug. Er heeft een bestuurswijziging plaatsgevonden en de ALM-studie heeft geleid tot een verandering van inzichten en zal leiden tot een gewijzigd beleggingsbeleid. Het proces hieromtrent is in volle gang. De Raad van Toezicht heeft dit proces op de voet gevolgd, is in zijn rol als toezichthouder kritisch geweest en heeft daar waar nodig en gewenst zijn inbreng gehad.

Voor de Raad van Toezicht was dit eerste volle jaar een leerjaar; een aantal zaken was voor verbetering vatbaar. Zo is de communicatie met de Pensioenraad en het Verantwoordingsorgaan geïntensiveerd. Het jaar 2014 belooft wederom een enerverend jaar te worden waarin naast het nieuwe beleggingsbeleid veranderingen n.a.v. het nieuwe FTK staan te wachten.

Concluderend is de Raad van Toezicht tevreden over het functioneren van het bestuur; processen en procedures worden zorgvuldig uitgevoerd, besluitvorming is zorgvuldig, evenwichtige belangenafweging wordt goed toegepast en er is voldoende deskundigheid (geschiktheid in de nieuwe terminologie) in het bestuur. Er is open, constructief en intensief met het bestuur gesproken en de lijnen naar elkaar zijn kort.

Zorg voor dit fonds is bestuurlijke continuïteit (maar dat zal gezien het deelnemersbestand altijd blijven) en de financiële situatie (de dekkingsgraad).

De Raad van Toezicht wil het bestuur, de Pensioenraad, het Verantwoordingsorgaan en de Beroepspensioenvereniging bedanken voor de open en constructieve samenwerking.

De Raad van Toezicht, april 2014

Gerard van de Kuilen (voorzitter)

Joanne de Graaff (vice-voorzitter)

Dick Wenting

Reactie van het Bestuur op het verslag van de Raad van Toezicht

Het bestuur heeft met interesse het verslag van de Raad van Toezicht gelezen.

Een aantal aanbevelingen van de RVT gedurende 2013 hebben er toe bijgedragen goede bestuursbeslissingen te kunnen nemen.

Het verslag geeft uitvoerig en duidelijk aan wat de RVT voor het bestuur heeft betekend in 2013.

De vakkundige bijdrage en met name de controle en positief kritische blik op de juiste bestuursprocessen zijn tot steun geweest voor het bestuur, dat klein van omvang is en dus alle steun maar vooral ook een professioneel wakend oog nodig heeft.

Een voortdurende open en transparante communicatie van het bestuur met de RVT levert veel goeds op voor het fonds, het is de taak van het bestuur deze processen te bewaken en te intensiveren.

Utrecht, 23 mei 2014

Het bestuur

C.L.J.M. Hoovers (voorzitter)

B. Akkerman (secretaris)

W.S. Zeverijn (vice-voorzitter)

F.F. Albrecht

Verantwoordingsorgaan

Verslag Verantwoordingsorgaan over het jaar 2013

Inleiding

Tegen vrijwel ieders verwachting in sloot het jaar 2013 voor SPT af met een dekkingsgraad van 104,1, daarmee net genoeg om niet te hoeven korten. In april bereidde het bestuur ons nog voor op een mogelijk korting van rond de 4% die dan op 1 april 2014 zou worden doorgevoerd. De verwachting toen was dat de dekkingsgraad op 31 december zeker niet hoger dan 100 zou zijn. Dat pakte gelukkig heel anders uit.

Een geweldige opsteker voor iedereen en een groot compliment aan ons bestuur waard!

Verder stond het afgelopen jaar vrijwel geheel in het teken van de nieuwe Pensioenwet en het nieuwe financieel toetsingskader (FTK). De Pensioenwet is er sinds juli 2013 en zadelt de pensioenfondsden weer eens op met een groot aantal veranderingen. Zo moet er een nieuw bestuursmodel komen en krijgen de Raad van Toezicht en het Verantwoordingsorgaan andere en ruimere bevoegdheden. Dat betekent dat van alle bijna 400 pensioenfondsden statuten gewijzigd moeten worden en die gaat DNB dan ook weer allemaal controleren.

Het nieuwe FTK, waar vrijwel iedereen zijn opvattingen inmiddels over kenbaar gemaakt heeft, is er nog steeds niet, de invoeringsdatum lijkt nu 1-1-2015 maar de vraag is of dat haalbaar is. Duidelijk is al wel dat fondsen aanzienlijk hogere buffers zullen moeten aanhouden, waarmee de indexatie kansen voor met name SPT fors slinken.

Hogere buffers zijn nodig om de pensioenen ook voor de jongeren op niveau te houden. Alleen, SPT heeft geen jongeren in zijn bestand, onze jongeren zijn van middelbare leeftijd en juist zij hebben vrijwel allemaal, doordat SPT in 1996 een gesloten fonds werd, weinig pensioen opgebouwd. Daarmee is gelijk hun belang aangegeven en dat is dus vrij gering. Desondanks is het bestuur toch gedwongen een hoge buffer aan te houden en dat betekent dat onze deelnemers er vanuit kunnen gaan dat de komende jaren de kans op indexatie nihil zal zijn. Uw SPT pensioenuitkering blijft dus in waarde dalen. Een geluk daarbij is dat de inflatie vooralsnog laag is.

Met ons zijn er overigens nog een paar gesloten fondsen die allemaal te maken hebben met een qua leeftijd vergelijkbaar opgebouwd deelnemersbestand. Het zijn er echter zo weinig dat de wetgever er in feite geen rekening mee houdt. Het zal dus een uitdaging voor het bestuur zijn de uitzonderlijke positie van ons slapende fonds voortdurend onder de aandacht te brengen van de toezichthouders, die zich vooral meer en meer bezig houden met verstikkende regelgeving en het naleven ervan. Maar er is nog iets waarom onze indexatie verwachting laag moet zijn. Afgelopen jaar is de beleggingsportefeuille fors veranderd.

Kort samengevat komt het neer op minder aandelen en veel meer vastrentende waarden en dat zijn dan vooral triple A staatsobligaties waarvan de rente zeer laag is en de zekerheid hoog. Indexeren kan alleen als er hoge rendementen worden gerealiseerd en dat haal je nauwelijks met staatsobligaties maar de kans daarop is groter met aandelen beleggingen. Maar die zijn weer risicovoller. Dat mag weer niet te hoog zijn en daarmee is de spagaat duidelijk waarin het bestuur zit. Van belang is dat de deelnemers dat ook begrijpen en de keuzen die het bestuur kan maken onderschrijft. Door hier goed van op de hoogte te zijn en daar dan duidelijk en permanent over te communiceren kun je als bestuur het noodzakelijke vertrouwen van de deelnemers behouden.

Opdracht

De wettelijke taak van het Verantwoordingsorgaan ¹⁾ is om als onafhankelijk orgaan jaarlijks een oordeel uit te spreken over het door het bestuur van een pensioenfonds gevoerde beleid, de gemaakte beleidskeuzes en de naleving van de regels voor goed pensioenfondsbestuur, ook wel governance genoemd. Het Verantwoordingsorgaan ziet hierbij ook scherp toe op een evenwichtige belangenbehartiging tussen de diverse deelnemers en belanghebbenden.

Het Verantwoordingsorgaan heeft om tot een weloverwogen oordeel te komen gesprekken gevoerd met:

- een vertegenwoordiger van de Commissie Risico Management,
- de voorzitter van de Raad van Toezicht en met
- het bestuur van SPT.

Daarenboven verkeert het Verantwoordingsorgaan, vergeleken met andere pensioenfondsen, al enige jaren in de bevoorrechte positie om ook van gedachten te kunnen wisselen met:

- de externe accountant van Ernst & Young,
- de certificerend actuaire van Sprenkels & Verschuren.

Overwegingen

2013 is in veel opzichten een memorabel jaar geweest, niet alleen vanwege de nieuwe wet- en regelgeving, maar het was ook het jaar waarin het in 2008 aan vrijwel alle pensioenfondsen, ook aan SPT, door De Nederlandse Bank opgelegde en gecontroleerde herstelplan afliep.

Bij het herstelplan kregen de pensioenfondsen 5 jaar de tijd om naar een “gezonde” dekkingsgraad toe te werken. Voor SPT betekende dit dat op de laatste dag van 2013, afhankelijk van de dekkingsgraad op dat moment, zou worden vastgesteld of en zo ja met hoeveel procent de uitkeringen en de pensioenopbouw in april 2014 zouden moeten worden gekort.

In 2012 is door het bestuur besloten het beleggingsbeleid zoveel mogelijk risicomijdend maar ook eenvoudiger dus minder kostbaar te maken. In 2013 is dat verder geëffectueerd. Vooral geholpen door een licht stijgende rente en een aantrekkelijke aandelenmarkt, in combinatie met extra aandacht voor kostenbeheersing, nu en naar de toekomst, is het gelukt de dekkingsgraad naar een niveau te tillen waarbij de voorziene korting niet meer nodig was. Het Verantwoordingsorgaan is met het bestuur bijzonder tevreden dat een zoveelste korting onze deelnemers bespaard is gebleven.

Het Verantwoordingsorgaan houdt de laatste jaren de ontwikkeling van het sterfterisico bij de deelnemers van SPT scherp in de gaten. Goed nieuws wellicht voor de deelnemers maar negatief voor de voorziening voor de pensioenverplichtingen van het fonds, is dat ook in 2013 de deelnemers van SPT een meer dan gemiddelde levenskans laten zien. Mocht deze trend in de fondsspecifieke ervaringssterfte zich de komende jaren voortzetten dan zal SPT hier daadwerkelijk rekening mee moeten houden, wat een neerwaartse druk op de dekkingsgraad zal hebben.

In 2013 heeft een bestuurswisseling plaats gevonden. Hans Braker is opgevolgd door Rik Albrecht. Het Verantwoordingsorgaan heeft grote waardering voor hetgeen de heer Braker voor SPT heeft bereikt. Ook voor de heldere wijze waarop hij de moeilijke pensioengerelateerde problematiek kon uitleggen. Op de ledenvergaderingen werden zijn presentaties dan ook zeer gewaardeerd. Na zijn benoeming is de heer Albrecht voortvarend te werk gegaan. Uit zijn koker komt het Investment Policy Statement (IPS). In het IPS geeft het bestuur aan wat de uitgangspunten en de doelstellingen van het beleggingsbeleid zijn. Op basis daarvan komen de te

1) SPT kent sinds 2012 naast het Verantwoordingsorgaan een Pensioenraad. De Pensioenraad is in de SPT statuten vernoemd en het Verantwoordingsorgaan niet meer. Bij het opstellen van die statuten leek het er namelijk op dat in de nieuwe Pensioenwet geen sprake meer zou zijn van een Verantwoordingsorgaan maar van een Pensioenraad die naast alle bestaande taken van het Verantwoordingsorgaan ook een groot aantal nieuwe taken en bevoegdheden zou krijgen. De nieuwe pensioenwet eist echter dat een pensioenfonds een Verantwoordingsorgaan heeft. SPT heeft nu nog beide totdat de statuten zijn aangepast. De taken van Pensioenraad en Verantwoordingsorgaan liggen in elkaars verlengde, er is dus geen sprake van een competitieve of strijdige situatie. De personele invulling is identiek, met dien verstande dat Bert Brink voorzitter van het Verantwoordingsorgaan is en Peter Czaikowsky voorzitter van de Pensioenraad. In dit verslag komen beide begrippen dus naast elkaar voor.

maken keuzes in dat beleid tot stand. Zodoende krijgt het bestuur meer invloed op de regie over het beleggingsbeleid en kan daarmee aantonen ook op dit terrein “in control” te zijn.

Bevindingen

Het Verantwoordingsorgaan heeft geconstateerd dat de Raad van Toezicht bij SPT, bestaande uit specialisten op pensioengebied, een positieve invloed heeft op het reilen en zeilen van SPT. De driehoek –Raad van Toezicht, Pensioenraad en bestuur– is een waardevolle combinatie gebleken.

Bij het samenstellen van het bestuur was een majeur aandachtspunt het aantrekken van een kandidaat met expertise op het gebied van vermogensbeheer. Ook in 2013 heeft SPT profijt gehad van de “countervailing power” waarover het bestuur door deze expertise beschikt, o.a. op het terrein van de vermogensbeheerders.

Zoals eerder aangegeven heeft het bestuur verdere stappen gezet bij de beheersing van de kosten, zowel op het gebied van het beleggingsbeleid als bij de uitvoering van de pensioenregeling. De kosten per deelnemer moge hierdoor in de definitie die de pensioenfederatie hanteert licht zijn gedaald, volgens SPT maatstaven is er ondanks kostenbeheersing, in 2013 sprake van een geringe stijging, voornamelijk veroorzaakt door de toegenomen regelgeving.

De Pensioenraad is door het bestuur veelvuldig om advies gevraagd waar het ging over aanpassingen t.g.v. wetswijziging, opstellen van beleidsdocumenten en in zijn algemeenheid alle zaken die de governance betreffen. Daarnaast is niet geaarzeld om de Pensioenraad ook te betrekken bij zaken waarvoor dit wettelijk en statutair niet verplicht is gesteld.

Het Verantwoordingsorgaan waardeert de vertrouwensrelatie die met het bestuur is ontstaan zeer en ziet hiervan een positief effect voor SPT.

Minder gelukkig is het Verantwoordingsorgaan met de waarde die het bestuur hecht aan de uitkomsten van de in 2012 gehouden raadpleging onder de deelnemers. Naar de mening van het Verantwoordingsorgaan wordt de waarde van deze enquête overschat omdat de uitkomst ervan niet representatief genoeg is voor het hele deelnemers bestand. Daarnaast was de vraagstelling hier en daar suggestief. SPT heeft vanaf 2013 intensiever gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot het verzenden van digitale nieuwsbrieven. Door ook de website hierop te laten aansluiten is de communicatie met de deelnemers aanzienlijk verbeterd.

Het Verantwoordingsorgaan zou alle deelnemers willen oproepen om zich te abonneren (gratis) op de nieuwsbrieven. Hierin kan men, naarmate men meer geïnteresseerd is, doorklikken naar achtergronden en uitgebreide informatie over de diverse onderwerpen.

Aanbevelingen

- Het is wettelijk verplicht de categorieën waarin SPT verantwoord belegt afzonderlijk in het jaarverslag op te nemen. Het Verantwoordingsorgaan adviseert hieraan invulling te geven en over te schakelen op een meer gedetailleerde rapportage.
- Het Verantwoordingsorgaan doet de aanbeveling, nu er zich een nieuw financieel toetsingskader (FTK) heeft aangediend (vermoedelijke ingangsdatum 2015), een gerenommeerd onderzoeksbureau een representatief onderzoek onder de deelnemers te laten uitvoeren om naast de vorming van een algemeen beeld, de risicobereidheid van de deelnemers te peilen.
- Het Verantwoordingsorgaan beveelt aan om bij juridische geschillen de mogelijkheid van Class Action in overweging te nemen, waarbij door samen met andere partijen te procederen de kosten aanzienlijk worden gereduceerd en wel dusdanig dat eerder aan het nemen van juridische stappen kan worden gedacht.
- Het Verantwoordingsorgaan geeft het bestuur als aanbeveling de fondsspecifieke ervaringssterfte nauwlettend te monitoren.
- Vorig jaar al heeft het Verantwoordingsorgaan SPT de aanbeveling gedaan te (laten) onderzoeken welke mogelijkheden er zijn bij een vrijwillige liquidatie van het fonds. Is overname door een verzekeraar aantrekkelijk of zijn er andere opties waarbij voorop moet staan dat een en ander in het voordeel van de deelnemers moet kunnen plaatsvinden. Het Verantwoordingsorgaan benadrukt nog eens dat de niet te beteugelen kostenstijging door van overheidswege ongebreidelde regelgeving, een dergelijk onderzoek in toenemende mate noodzakelijk maakt.

- Het Verantwoordingsorgaan dringt er bij het bestuur op aan de toezichthouders bij voortduring te wijzen op de unieke positie waarin ons fonds zich bevindt: bijna 20 jaar geen premie inkomsten meer, met jongeren die ouder zijn dan 45 jaar en waarvan een groot deel een gering SPT pensioen heeft opgebouwd. Zo'n positie werpt bijvoorbeeld een heel ander licht op het verplicht aanhouden van hoge buffers met als gevolg, zoals bij de inleiding van dit verslag al aan de orde is geweest, een veel kleinere kans op toekomstige indexatie.
- Het Verantwoordingsorgaan beveelt het bestuur aan contact te zoeken met andere slapende fondsen om te streven naar een "samen sterk positie", met name naar de overheid toe.
- Het Verantwoordingsorgaan heeft geconstateerd dat de externe accountant de waardering van de derivaten pas in een zeer laat stadium heeft afgerond. Omdat de beheerder van de derivaten minimaal eenmaal per kwartaal aan het bestuur verslag uitbrengt, had naar de mening van het Verantwoordingsorgaan de waarde van de derivaten ultimo 2013 door de accountant veel eerder kunnen worden bepaald, wat de procedure rond de opstelling van de jaarrekening ten goede komt.
- Het Verantwoordingsorgaan adviseert het bestuur met de accountant de afspraken over de toelevering van deze informatie te evalueren.
- Risico Management bij een pensioenfonds houdt in het monitoren van zowel de financiële als de niet-financiële risico's. Bij SPT houdt de CRM (commissie risico management) zich uitsluitend bezig met de financiële risico's. Het Verantwoordingsorgaan geeft als aanbeveling ook het monitoren van de niet-financiële risico's structureel vorm te geven.
- Het Verantwoordingsorgaan zou graag zien dat de begrippenlijst, onderdeel van het jaarverslag, wordt geoptimaliseerd. Zo ontbreekt er een verklaring voor het begrip IPS (Investment Policy Statement) en blijft het onduidelijk wie wordt bedoeld met de benaming van de verschillende categorieën deelnemers die in het jaarverslag worden genoemd.

Bronnen

Het Verantwoordingsorgaan heeft haar mening gebaseerd op de inhoud van de volgende rapporten en notities:

- Pensioenwet versie 2013
- ALM studie 2013
- Deskundigheidsplan SPT
- Communicatieplan SPT
- Financieel crisisplan SPT (opgenomen in de actuariële bedrijfstechnische nota)
- Notitie Integriteitsbeleid SPT
- Resultaten achterbanraadpleging
- Verslagen van de bestuursvergaderingen 2013
- QuickScan maandoverzichten 2013
- Riskmap kwartaal overzichten 2013
- Investment Policy Statement van SPT
- Jaarrekening 2013 (concept)
- Actuarieel rapport 2013 AZL (concept)
- Accountantsverslag 2013 Ernst & Young (concept)
- Certificerend actuariel rapport 2013 Sprenkels en Verschuren (concept)
- Verslag over 2013 van de Raad van Toezicht
- Vergaderverslagen 2013 van de Raad van Toezicht

Conclusie

Mede door de gesprekken met de bij dit uitgebreide verantwoordingsproces betrokken deskundigen, komt het Verantwoordingsorgaan tot de slotsom dat SPT zich heeft ontwikkeld tot een solide en conform de governance goed aangestuurd pensioenfonds, met een bestuur dat heeft laten zien te allen tijde "in control" te zijn.

De opmerkingen en aanbevelingen van het Verantwoordingsorgaan moeten in het licht hiervan dan ook gezien worden als de "puntjes op de i", echter de aanbeveling met betrekking tot een representatief onderzoek onder de deelnemers heeft bij het Verantwoordingsorgaan een hoge prioriteit.

Over wat de mogelijkheden van SPT zijn voor de toekomst, verwacht het Verantwoordingsorgaan van het bestuur in 2014 een gedegen en onderbouwd onderzoeksresultaat dat verder gaat dan alleen het opstellen van een visie.

Hengelo, 20 mei 2014

Verantwoordingsorgaan,

E.R. Brink, voorzitter

J. de Jonge, secretaris

P.F.A.C. Czaikowsky

M. Snijder

Reactie van het Bestuur

Het bestuur heeft met instemming kennis genomen van de bevindingen en de conclusie van het verantwoordingsorgaan.

De samenwerking met het VO is ook door het bestuur ervaren als open, zinvol en inspirerend.

Het bestuur dankt het verantwoordingsorgaan voor het in het bestuur gestelde vertrouwen. Het bestuur zal natuurlijk zijn uiterste best doen om ook in 2014 aan de verwachtingen van het verantwoordingsorgaan te voldoen.

Utrecht, 23 mei 2014

Het bestuur

C.L.J.M. Hoovers (voorzitter)

B. Akkerman (secretaris)

W.S. Zeverijn (vice-voorzitter)

F.F. Albrecht

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na resultaatverdeling; in duizenden euro)

Activa	2013	2012
Beleggingen voor risico pensioenfondsen [1]		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	1.483	0
Zakelijke waarden	373.446	406.687
Vastrentende waarden	1.073.846	955.279
Derivaten	118.534	238.057
	1.567.309	1.600.023
Vorderingen en overlopende activa [2]	21.945	19.009
Liquide middelen [3]	9.685	4.977
	1.598.939	1.624.009

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2013	2012
Stichtingskapitaal en reserves		
Algemene reserve [4]	62.612	-6.270
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [5]	1.533.198	1.626.311
Kortlopende schulden en overlopende passiva[6]	3.129	3.968
	1.598.939	1.624.009

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2013	2012
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
Directe beleggingsopbrengsten [7]	42.055	39.045
Indirecte beleggingsopbrengsten [8]	-10.007	138.939
Kosten van vermogensbeheer [9]	-3.668	-4.204
	28.380	173.780
Pensioenuitkeringen [10]	-51.004	-48.429
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [11]		
Indexering en overige toeslagen	0	0
Rentetoevoeging	-5.612	-23.932
Ontrekking voor pensioenuitkeringen	51.135	48.505
Ontrekking voor pensioenuitvoeringskosten	1.805	1.791
Wijzigen markttrente	42.616	-125.151
Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen	-946	433
Wijzigen grondslagen	4.060	-21.763
Toeslagverlening arbeidsongeschikten	39	1.173
Toeslagverlening gewezen deelnemers	8	42.407
Toeslagverlening pensioengerechtigden	8	40.281
	93.113	-36.256
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [12]	-1.607	-1.577
Saldo van baten en lasten	68.882	87.518
Bestemming van het saldo		
Algemene reserve	68.882	87.518

[.] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2013	2012
Pensioenactiviteiten		
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen	-50.722	-48.406
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-1.026	-2.684
	-51.748	-51.090
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	39.385	35.573
Verkopen en aflossingen beleggingen	671.013	601.892
Overig	74	276
	710.472	637.741
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-650.177	-580.194
Kosten van vermogensbeheer	-3.839	-5.068
	-654.016	-585.262
Mutatie geldmiddelen	4.708	1.389
Saldo geldmiddelen 1 januari	4.977	3.588
Saldo geldmiddelen 31 december	9.685	4.977

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Waardering

Algemeen

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Beleggingen

De beleggingswaarde wordt vastgesteld op transactiedatum.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta's worden omgerekend naar euro tegen de reële koers per balansdatum. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

Zakelijke waarden

De zakelijke waarden betreffen enkel aandelen. Deze worden op marktwaarde gewaardeerd. Incourante en/of niet aan een effectenbeurs genoteerde beleggingen worden gewaardeerd op basis van de voor deze beleggingen meest recente beschikbare informatie.

Vastrentende waarden

De ter beurse genoteerde obligaties worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet ter beurse genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde.

Derivaten

Beleggingen in beursgenoteerde derivaten worden gewaardeerd tegen de op 31 december bekende marktprijzen. Beleggingen welke onderhands zijn gekocht, waarvoor geen directe marktwaardering beschikbaar is, worden gewaardeerd op basis van actuele marktparameters. RJ 610 schrijft voor dat derivaten met een negatieve waarde op de passiva zijde van de balans moeten worden weergegeven.

Algemene reserve

Het jaarlijkse resultaat volgens de rekening van baten en lasten wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Voorziening pensioenverplichtingen

De VPV is, evenals vorig jaar, gelijk aan de actuariële contante waarde van de opgebouwde, premievrije en ingegane pensioenen. Bij de vaststelling van de VPV is uitgegaan van marktwaardering. Dit houdt onder andere in dat gerekend is met de termijnstructuur van de nominale markrente zoals gepubliceerd door DNB. Ultimo 2013 is de technische voorziening gebaseerd op de door DNB voorgeschreven 3-maandsgemiddelde rentetermijnstructuur met toepassing van UFR.

Schattingswijzigingen

Wijziging kostenvoorziening

Ultimo 2013 is de kostenvoorziening herijkt. Dit heeft geleid tot een daling van de technische voorzieningen met 4.060 (-0,3%). Het effect van deze schattingswijziging is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Als belangrijkste grondslagen voor de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen worden vermeld:

- Intrest: Rentetermijnstructuur van DNB. Gemiddeld gewogen met de VPV kwam de nominale rente eind 2013 ongeveer overeen met een rekenrente van 2,6% (2012: 2,3%).
- De toevoeging aan de voorziening is gebaseerd op een 1-jaarsrente van 0,351%.
- Sterfte: AG-prognosetafel 2012-2062 (startjaar 2014) met ervaringssterfte SPT 2012.
- Arbeidsongeschiktheid: De voorziening pensioenverplichtingen is vastgesteld als de contante waarde van de tijdsevenredig opgebouwde pensioenaanspraken. Voor de arbeidsongeschikte deelnemers is de voorziening pensioenverplichtingen gebaseerd op 100% van de toekomstige premies met een jaarlijkse stijging van 4%.
- Gehuwdheid: Voor uitgesteld nabestaandenpensioen, behorend bij niet ingegaan ouderdomspensioen wordt het systeem van onbepaalde partner gehanteerd, uitgaande van een gehuwdheidsfrequentie van 100% voor iedere leeftijd tot en met de pensioenleeftijd. Na de pensioenleeftijd wordt het bepaalde partnersysteem gehanteerd.
- Uitkeringen: De uitkeringen worden continu betaalbaar verondersteld.
- Leeftijden: De leeftijd wordt in jaren en maanden nauwkeurig vastgesteld.
- Leeftijdsverschil: Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw is op 3 jaar gesteld (man ouder dan vrouw).
- Kosten: De kostenvoorziening is bepaald als de contante waarde van de verwachte toekomstige kosten, rekening houdend met verwachte inflatie. Ultimo 2013 is de hoogte van de kostenvoorziening vergelijkbaar met een opslag op de technische voorzieningen van 2,7%.

Resultaatbepaling

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan:

- rente;
- dividend;
- soortgelijke opbrengsten.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder indirecte beleggingsopbrengsten worden de volgende resultaten opgenomen:

- gerealiseerde en niet-gerealiseerde koersverschillen van aandelen, obligaties en derivaten;
- valutaverschillen inzake deposito's en bankrekeningen in buitenlandse valuta en valutatermijntransacties.

Kosten vermogensbeheer

Onder de kosten vermogensbeheer worden de administratie- en beheerkosten opgenomen die verband houden met het beheer van de beleggingen.

Bestemming van het saldo

Het resultaat ultimo boekjaar wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld via de directe methode.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa

[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds

Categorie	Stand ultimo 2012	Aankopen/ verstrek- kingen	Verkopen/ aflossingen	Gerealiseerd resultaat	Ongerea- liseerd resultaat	Stand ultimo 2013
Onroerende zaken						
Aandelen vastgoedmaatschappijen	0	1.529	0	0	-46	1.483
Zakelijke waarden						
Aandelen	406.687	395.335	-510.672	69.017	13.079	373.446
Vastrentende waarden						
Obligaties	945.279	301.702	-143.367	-1.615	-28.153	1.073.846
Deposito's	10.000	8.600	-18.600	0	0	0
	955.279	310.302	-161.967	-1.615	-28.153	1.073.846
Financiële derivaten						
Aandelenopties	26.984	2.918	-45	-1.991	-20.271	7.595
Futures	0	2	-442	440	0	0
Swaptions	203.682	9.105	-41.552	-17.706	-52.558	100.971
Valutatermijntransacties	7.391	0	-26.974	19.583	5.538	5.538
Herrubricering Swaps						4.430
	238.057	12.025	-69.013	326	-67.291	118.534
Belegd vermogen activa zijde	1.600.023	719.191	-741.652	67.728	-82.411	1.567.309
Financiële derivaten						
Swaps	-1.596	0	0	0	6.026	4.430
Herrubricering Swaps						-4.430
Belegd vermogen passiva zijde	-1.596	0	0	0	6.026	0
Totaal belegd vermogen	1.598.427	719.191	-741.652	67.728	-76.385	1.567.309

Aansluiting beleggingen ten behoeve van risicoparagraaf

	Stand ultimo 2013 conform jaar- rekening	Liquide middelen	Over- lopende intrest	Te vorderen dividend- belasting	Over- lopende aan- en verkopen beleggingen	Toepassen Look Through	Stand ultimo 2013 conform risico- paragraaf
Onroerende zaken	1.483		0	0	0	0	1.483
Zakelijke waarden	373.446		468	36	291	-949	373.292
Vastrentende waarden	1.073.846		16.417			-9.471	1.080.792
Financiële derivaten	118.534		0			6.216	124.750
Liquide middelen		9.581	4.634			4.204	18.419
	1.567.309	9.581	21.519	36	291	0	1.598.736

Bij toepassing van het look-through principe wordt door de betreffende beleggingsfondsen heen gekeken en vervolgens worden deze componenten toebedeeld naar hun desbetreffende beleggingscategorie.

Methodiek bepaling marktwaarde

In onderstaande tabel is aangegeven op welke manier de marktwaarden zijn afgeleid.

Categorie (indeling categorie is op basis van "lookthrough")	Level 1 Directe markt- notering	Level 2 Onaf- hankelijke taxaties	Level 3 NCW berekening ¹⁾	Level 4 Andere methode	Stand ultimo 2013
Onroerende zaken					
Aandelen vastgoedmaatschappijen	1.483	0	0	0	1.483
Zakelijke waarden					
Aandelen	373.292	0	0	0	373.292
Vastrentende waarden					
Obligaties en leningen op schuldbekentenis	1.073.959	0	0	6.833	1.080.792
Derivaten conform risicoparagraaf	0	0	124.750	0	124.750
Liquide middelen					
Liquide middelen beschikbaar voor beleggingen	18.419	0	0	0	18.419
Totaal	1.467.153	0	124.750	6.833	1.598.736

1) Netto Contante Waarde.

	2013	2012
[2] Vorderingen en overlopende activa		
Lopende intrest en dividend		
Effecten	21.051	18.381
Dividend	785	509
	21.836	18.890
Overige vorderingen		
Terug te vorderen dividendbelasting	36	110
Uitkeringen	6	0
Overige vorderingen	67	9
	109	119
Totaal vorderingen en overlopende activa	21.945	19.009
[3] Liquide middelen ¹⁾		
Banken	9.685	4.977
Passiva		
[4] Algemene reserve		
Stand per 1 januari	-6.270	-93.788
Mutatie verdeling resultaat	68.882	87.518
Stand per 31 december	62.612	-6.270
Het minimaal vereist vermogen bedraagt	104,0%	104,0%
Het vereist vermogen bedraagt	107,0%	106,4%
De dekkingsgraad is	104,1%	99,6%
De dekkingsgraad is vastgesteld als het totaal vermogen (Reserves + Voorzieningen) gedeeld door de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds.		
De berekening is als volgt: $(1.595.810/1.533.198) \times 100\% = 104,1\%$		
De dekkingsgraad van het fonds steeg van 99,6% ultimo 2012 naar 104,1% ultimo 2013.		

1) De liquide middelen staan ter vrije beschikking aan het fonds.

	2013	2012
[5] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds is als volgt opgebouwd:		
Gewezen deelnemers	685.204	811.237
Arbeidsongeschikten	17.011	22.026
Pensioengerechtigden	830.983	793.048
Stand per 31 december	1.533.198	1.626.311
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Stand per 1 januari	1.626.311	1.590.055
Mutatie boekjaar	-93.113	36.256
Stand per 31 december	1.533.198	1.626.311
[6] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Beleggingen	26	24
Derivaten	0	1.596
Uitkeringen	472	447
Loonheffing	964	748
Sociale lasten	227	189
Overige crediteuren	1.440	964
Stand per 31 december	3.129	3.968

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Personeel

Gedurende het boekjaar 2013 had Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten geen personeel in dienst.

Baten en lasten	2013	2012
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
[7] Directe beleggingsopbrengsten		
Dividend	6.008	11.250
Intrest financiële beleggingen	35.967	27.791
Intrest liquiditeiten	-3	-3
Opbrengsten diverse class action	83	7
	42.055	39.045
[8] Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Gerealiseerde resultaten</i>		
Zakelijke waarden	69.017	25.392
Vastrentende waarden	-1.615	1.739
Derivaten	326	4.207
Valutare resultaten	-1.350	-43
<i>Niet-gerealiseerde resultaten</i>		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	-46	0
Zakelijke waarden	13.079	39.262
Vastrentende waarden	-28.153	37.416
Derivaten	-61.265	30.966
	-10.007	138.939
[9] Kosten van vermogensbeheer		
Bewaarloon effecten	-361	-267
Beheerloon aandelen	-1.089	-2.065
Beheerloon vastrentende waarden	-1.135	-475
Beheerloon overig	-1.083	-1.397
	-3.668	-4.204
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	28.380	173.780

	2013	2012
[10] Pensioenuitkeringen		
Pensioenen		
Ouderdomspensioen	-42.844	-40.308
Partnerpensioen	-7.756	-7.973
Wezenpensioen	-123	-167
Andere uitkeringen		
afkoopsommen	-256	-42
overige	-25	61
	-51.004	-48.429
[11] Mutaties voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	93.113	-36.256
[12] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratiekosten	-665	-627
Actuariskosten	-181	-167
Accountantskosten (controle jaarrekening)	-29	-27
Juridische kosten	-7	-134
Bezoldiging bestuursorganen SPT	-425	-396
Bestuursvergoeding BPVT	-16	-39
Toezicht DNB en AFM	-132	-50
Lidmaatschap UvB	-27	-29
Overige advieskosten	-73	-21
Overige kosten	-52	-87
	-1.607	-1.577

Bezoldigingen

De bestuursleden van Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten (SPT), de bewindvoerder, de Raad van Toezicht, het verantwoordingsorgaan en de externe adviseurs van CRM hebben in 2013 een kostenvergoeding van totaal € 425.000,- ontvangen. De bestuursleden ontvangen een vergoeding die is gerelateerd aan de rol die zij vervullen in het bestuur en in de diverse commissies voor het fonds. De bezoldiging van bestuursleden, leden van de Pensioenraad en van de Raad van Toezicht is in lijn met de principes voor beheerst beloningsbeleid. Er zijn alleen vaste vergoedingen en er zijn geen prikkels die zouden kunnen leiden tot het nemen van risico's (zgn. perverse prikkels).

	2013	2012
Dit bedrag is als volgt verdeeld:		
- Bestuursleden SPT	249	210
- Bewindvoerder	0	20
- Raad van Toezicht	72	36
- Pensioenraad (incl. VO)	66	91
- Adviseurs CRM	38	39
	425	396

Personeel

Gedurende het boekjaar 2013 had Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten geen personeel in dienst.

	2013	2012
Actuariële analyse van het resultaat		
De ontwikkeling van het fonds in het boekjaar volgt uit de hierna gegeven analytische verlies- en winstrekening.		
Beleggingsopbrengsten	65.384	24.697
Toeslagverlening	55	83.861
Sterftekansen	-1.007	539
Arbeidsongeschiktheid	3	28
Administratiekosten	198	214
Reguliere mutaties	58	-134
Overige (incidentele) mutaties	4.060	-21.763
Uitkeringen	131	76
	68.882	87.518

Risicoparaagraaf

(in duizenden euro)

In de risicoparaagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna worden een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd. Conform de berekeningen van het Vereist eigen vermogen in het Actuariel rapport is de risicoparaagraaf gebaseerd op basis van het doorkijkbeginsel (lookthrough-principe) en wordt er rekening gehouden met recente ontwikkelingen zoals het gebruik van de UFR.

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste financieel risico voor het Pensioenfonds is het niet kunnen nakomen van de pensioentoezeggingen. Een belangrijke maatstaf hiervoor is het aanwezig Eigen vermogen. Wettelijk is een gestandaardiseerde methode (standaardmodel) vastgelegd om te kunnen toetsen of het aanwezig Eigen vermogen voldoende is om een aantal specifieke financiële risico's op te kunnen vangen en daarmee of aan de pensioentoezeggingen kan worden voldaan. De berekeningen van het Vereist eigen vermogen zijn met name van belang voor de premiestelling en de evaluatie van het herstelplan van het fonds. Het Eigen vermogen van het Pensioenfonds is per 31 december 2013 kleiner dan het Vereist eigen vermogen en groter dan het Minimaal Vereist eigen vermogen volgens het standaardmodel, waardoor het Pensioenfonds in een reservetekort verkeert.

Jaarlijks vindt toetsing plaats aan de hand van dit standaardmodel. De verschillende standaard risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6. Daarnaast is rekening gehouden met een additionele buffer voor concentratierisico. Dit concentratierisico komt tot uitdrukking in de S8. Binnen het zakelijke waarden risico (S2) is rekening gehouden met een verzwaren van de schokken voor aandelen ontwikkelde markten en aandelen opkomende markten omdat het pensioenfonds actief risico loopt binnen deze beleggingscategoriën. Tevens wordt rekening gehouden met onderling compenserende effecten (diversificatie-effect). Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van het maximum van de feitelijke en strategische beleggingsmix (2013: feitelijk 7,0%; 2012: strategisch 6,4%).

	2013		2012	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	30.595	2,0	5.744	0,4
Zakelijke waarden risico (S2)	79.409	5,2	89.674	5,5
Valutarisico (S3)	6.452	0,4	4.092	0,3
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	6.976	0,5	11.872	0,7
Verzekeringstechnisch risico (S6)	33.168	2,2	35.120	2,2
Concentratierisico (S8)	27.114	1,8	24.514	1,5
Totaal som van de S-en	183.714	12,0	171.016	10,6
Diversificatie-effect	-76.024	-5,0	-67.571	-4,2
Vereist eigen vermogen	107.690	7,0	103.445	6,4
Aanwezige dekkingsgraad		104,1		99,6
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,0		104,0
Vereiste dekkingsgraad (feitelijk)		107,0		106,3
Vereiste dekkingsgraad (strategisch)		106,9		106,4

De dekkingsgraad wordt berekend door het totaal van de activa voor risico van het fonds (minus de passiefposten kortlopende schulden en overlopende passiva en herverzekeringsdeel technische voorzieningen) te delen door de voorziening pensioenverplichtingen (plus overige technische voorzieningen). Het afgelopen jaar is deze, op grondslagen van SPT, toegenomen van 99,6% (2012) tot 104,1% (2013).

Renterisico

Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen. SPT kent een langere looptijd voor pensioenverplichtingen dan voor de beleggingen.

De duratie van de vastrentende portefeuille bedraagt circa 11,53. Middels de rente overlay wordt het verschil in duratie met de verplichtingen (duratie verplichtingen 13,33) materieel afgedekt.

Voor de vaststelling van het renterisico bij het Vereist eigen vermogen worden de kasstromen van de rentegevoelige beleggingen afgezet tegen de kasstromen van de voorziening pensioenverplichtingen. Vervolgens worden beide kasstromen afgezet tegen door DNB bepaalde renteschokken die per looptijd verschillen. Op basis van deze renteschokken kan de impact op de technische voorziening en de impact op alle rentegevoelige beleggingen worden berekend. Overeenkomstig kan een afdekkingspercentage worden berekend. Rentegevoeligheid is één van de belangrijkste factoren bij de bepaling van de (strategische) assetallocatie van de portefeuille.

	Feitelijke verdeling		Strategische verdeling	
	in €	%	in €	%
Impact op technische voorziening voor risico fonds (A)	125.544		125.544	
Impact op de rentegevoelige beleggingen (B)	94.949		94.949	
Renterisico	30.595	1,3%	30.595	1,3%
Afdekkingspercentage (B/A)		75,6%		75,6%

Derivaten

Het renterisico is, aanvullend op de relatief geringe afdekking met obligaties, afgedekt door middel van renteswaps en renteswaptions.

Het beleggingsbeleid van het fonds is erop gericht dat bij materiële neerwaartse renteveranderingen het renterisico voor nagenoeg 100% is afgedekt. Dit wordt ingevuld door 100% afdekking op basis van onderliggende swaps, waarbij de afdekking gedeeltelijk door middel van swaptions wordt ingevuld. Hierdoor is de feitelijke afdekking bij kleinere renteveranderingen minder groot dan 100%. Ten behoeve van het vereist eigen vermogen is de door te rekenen renteschok wettelijk voorgeschreven. Het feitelijke renteafdekkingspercentage dat hieruit volgt is ultimo 2013 gelijk aan 75,6%.

Hoogte buffer

Op basis van de Vereist eigen vermogen berekeningen bedraagt de buffer voor het feitelijk renterisico 30.595 (1,3%) en voor het strategisch renterisico 30.595 (1,3%) ultimo 2013.

Zakelijke waarden risico

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen, vastgoed en alternatieve beleggingen in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende zakelijke waarden categorieën getoond.

	2013		2012	
	€	%	€	%
<i>Verdeling zakelijke waarden per categorie:</i>				
Ontwikkelde markten (Mature markets)	373.292	100,0	406.010	99,8
Opkomende markten (Emerging markets)	0	0,0	677	0,2
	373.292	100,0	406.687	100,0

Derivaten

Het zakelijke waarden risico is afgedekt door middel van aandelenopties. Strategisch dekt het fonds 16,37% van haar zakelijke waarden risico af. Bij grote koersdalingen kan de afdekking tot 60% oplopen voor het aandelenrisico.

Valutarisico

Het valutarisico wordt veroorzaakt, doordat de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden, terwijl veel van de beleggingen van het pensioenfonds in niet-euro luiden. Het pensioenfonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen.

Het valutarisico is voor 95,2% afgedekt. Zonder afdekking van valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Door meer dan 100% van het risico af te dekken loopt het fonds risico bij een stijging van vreemde valuta ten opzichte van de euro.

Het valutarisico wordt berekend aan de hand van een scenario waarbij wordt uitgegaan van een waardedaling van de beleggingen in vreemde valuta van 20%. Het valutarisico is het totale negatieve effect op de waarde van alle beleggingen als gevolg van dit scenario. Afdekking van het valutarisico vindt bij SPT plaats via valutatermijncontracten (Amerikaanse dollar, Japanse yen en Britse pond zijn afgedekt).

	2013		2012	
	€	%	€	%
<i>Zakelijke waarden naar valuta voor afdekking met derivaten:</i>				
Euro	48.395	13,0	52.567	12,9
Amerikaanse dollar	203.597	54,5	195.598	48,1
Australische dollar	12.151	3,3	12.158	3,0
Canadese dollar	15.682	4,2	12.689	3,1
Britse pound sterling	29.199	7,8	40.475	10,0
Hongkongse dollar	4.722	1,3	10.924	2,7
Japanse yen	34.109	9,1	51.640	12,7
Singaporese dollar	2.307	0,6	3.618	0,9
Overige valuta	23.130	6,2	27.018	6,6
	373.292	100,0	406.687	100,0
<i>Zakelijke waarden naar valuta na afdekking met derivaten:</i>				
Euro	346.960	92,9	372.926	91,7
Amerikaanse dollar	5.663	1,5	2.510	0,6
Australische dollar	1.849	0,5	1.839	0,5
Canadese dollar	1.073	0,3	410	0,1
Britse pound sterling	565	0,2	-1.926	-0,5
Hongkongse dollar	4.722	1,3	10.924	2,7
Japanse yen	99	0,0	2.645	0,7
Singaporese dollar	2.307	0,6	3.618	0,9
Overige valuta	10.054	2,7	13.741	3,4
	373.292	100,0	406.687	100,0

Derivaten

Ter afdekking van de valutarisico's op de effectenportefeuille zijn er door de vermogensbeheerders valutatermijntransacties afgesloten. De post valutatermijntransacties bestaat uit de volgende transacties, omgerekend in euro per 31 december 2013:

in miljoenen euro	aankoop transacties	verkoop transacties	uiterlijke einddatum
Euro	342.546	-38.443	18 maart 2014
US dollar	16.136	-214.071	18 maart 2014
Japanse yen	10.451	-44.461	18 maart 2014
Britse pound sterling	5.985	-34.619	18 maart 2014
Overige valuta	5.018	-43.004	20 februari 2014
	380.136	-374.598	

Het ongerealiseerde resultaat per balansdatum, berekend tegen de ultimo van het jaar geldende valutakoersen ad € 5,538 miljoen staat vermeld in het verloop van de valutatermijncontracten.

Kredietrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de voorafgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

Het kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille kan gemeten worden aan de hand van de creditspread. De gewogen gemiddelde credit spread van de rentegevoelige beleggingen van het fonds is 0,25%. Een andere indicator voor het aanwezige kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille van het fonds is de rating afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een AAA rating impliceert dat de vastrentende waarden belegging geen kredietrisico loopt. Daarentegen worden beleggingen die geclassificeerd staan onder 'lager dan BBB' als zeer risicovol beschouwd. Cash wordt als kredietrisicovrij beschouwd.

	2013		2012	
	€	%	€	%
<i>Rating vastrentende waarden:</i>				
AAA	345.490	32,0	496.148	51,9
AA	563.599	52,1	297.371	31,1
A	32.469	3,0	40.564	4,2
BBB	117.561	10,9	102.101	10,7
Lager dan BBB	12.948	1,2	6.979	0,7
Geen rating	8.725	0,8	12.677	1,3
	1.080.792	100,0	955.840	100,0
<i>Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:</i>				
Resterende looptijd < 1 jaar	76.648	7,1	51.260	5,4
Resterende looptijd 1 - 5 jaar	376.746	34,9	298.834	31,3
Resterende looptijd > 5 jaar	627.398	58,0	605.746	63,4
	1.080.792	100,0	955.840	100,0

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

In verband met het langlevensrisico wordt aanvullend boven het hanteren van de prudente grondslagen, de Voorziening toekomstige sterfteontwikkeling gevormd.

Liquiditeitsrisico

Het fonds loopt het risico dat het niet over voldoende liquide financiële middelen beschikt om op het beoogde moment aan de pensioenuitkeringsverplichtingen te voldoen. Ten behoeve van risicomanagement dient het fonds rekening te houden met liquiditeitsrisico, wat kan resulteren in het aanhouden van een reserve in het Eigen vermogen. In het standaardmodel is de gevoeligheid van het Vereist eigen vermogen voor het liquiditeitsrisico gelijkgesteld aan 0%.

Operationeel risico

Operationeel risico betreft het risico dat ontstaat als gevolg van het falen of tekortschieten van interne processen, menselijke en technische tekortkomingen en onverwachte externe gebeurtenissen. Ten behoeve van het risicomanagement dient het fonds rekening te houden met operationeel risico, wat kan resulteren in het aanhouden van een reserve in het Eigen vermogen. In het standaardmodel is de gevoeligheid van het Eigen vermogen voor het operationeel risico gelijkgesteld aan 0%.

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

	2013		2012	
	€	%	€	%
Zakelijke waarden				
<i>Verdeling zakelijke waarden per regio:</i>				
Europa	101.628	27,2	131.719	32,4
Noord-Amerika	218.196	58,5	201.903	49,6
Azië	34.079	9,1	51.280	12,6
Oceanië	19.389	5,2	21.785	5,4
	373.292	100,0	406.687	100,0

	2013		2012	
	€	%	€	%
<i>Verdeling zakelijke waarden per sector:</i>				
Financiële instellingen	78.065	20,9	69.543	17,1
Informatietechnologie	48.048	12,9	62.132	15,3
Industriële ondernemingen	38.601	10,3	34.719	8,5
Niet-cyclische consumentengoederen	47.736	12,8	44.505	10,9
Cyclische consumentengoederen	36.761	9,8	47.311	11,6
Farmacie	42.254	11,3	43.384	10,7
Energie	31.786	8,5	44.747	11,0
Telecommunicatie	14.623	3,9	21.073	5,2
Basisindustrieën	34.847	9,3	38.711	9,5
Andere sectoren	571	0,2	562	0,1
	373.292	100,0	406.687	100,0

Op basis van de Look Through-methode zijn voor zakelijke waarden van eenzelfde uitgevende instelling geen onderliggende posten groter dan 5% van de totale beleggingen in zakelijke waarden.

	2013		2012	
	€	%	€	%
Vastrentende waarden				
<i>Verdeling vastrentende waarden per regio:</i>				
Europa	1.065.796	98,6	942.287	98,6
Azië	858	0,1	72	0,0
Noord Amerika	7.992	0,7	7.221	0,8
Oceanië	3.052	0,3	2.405	0,3
Overige	3.094	0,3	3.855	0,4
	1.080.792	100,0	955.840	100,0

Grote posten: vastrentende waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in vastrentende waarden. Bij SPT betreft dit alleen beleggingen in staatsobligaties.

Nederland	228.071	21,1%	191.943	20,1%
Duitsland	237.404	22,0%	203.309	21,3%
Frankrijk	203.326	18,8%	178.029	18,6%

Ultimo 2013 zijn door SPT zelf geen beleggingen uitgeleend. Het fonds maakt in het beleggingsproces gebruik van beleggingsfondsen. Binnen deze fondsen wordt gebruik gemaakt van het uitlenen van effecten ten einde het fondsrendement te verhogen.

SPT maakt in overeenstemming met het strategisch beleggingsbeleid gebruik van derivaten voor beheersing van de valuta-, rente en aandelenrisico's op totaalniveau. Dit zijn respectievelijk valutatermijncontracten voor de beheersing van de valutarisico's, interest rate swaps en swaptions voor rente immunisatie en aandelenopties voor de beheersing van het aandelenrisico.

Onderstaande tabel geeft een nadere specificatie van de gehanteerde instrumenten op geaggregeerd niveau.

Omschrijving	Long Contract- omvang	Short Contract- omvang	Netto Contract- omvang	Actuele waarde (excl. look- through)	Actuele waarde (incl. look- through)
Beheersing renterisico					
Swap	1.090.000	325.000	765.000	4.430	9.900
Swaption	1.084.000		1.084.000	100.971	100.971
Termijncontracten, OTC		313	-313		-313
Overige instrumenten		332	-332		332
Beheersing valutarisico					
Forwards	38.443	342.546	-304.103	5.538	5.817
Beheersing aandelenrisico					
Opties	183.000		183.000	7.595	7.749
Beheersing kredietrisico					
Credit default swaps		294	-294		294

Terzake van de swaps, swaptions en aandelenopties bedroeg de waarde van de ontvangen zekerheden (collateral) ultimo 2013 € 125 miljoen. De waarde van de gegeven zekerheid ultimo 2013 is Nihil.

Overige gegevens

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

Resultaatbestemming

Resultaatverdeling

Het bestuur heeft besloten het resultaat over het boekjaar 2013 als volgt te verdelen:

	2013
Algemene reserve	68.882
	68.882

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandartsspecialisten te Utrecht is aan Sprenkels & Verschuren B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Wet verplichte beroepspensioenregeling over het boekjaar 2013.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 121 tot en met 135 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard. Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld, en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar niet lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een reservetekort. Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 121 tot en met 135 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling met uitzondering van artikel 127, in verband met de hoogte van de dekkingsgraad die lager is dan het vereist vermogen. In het kader van de toeslagverlening is voldaan aan de consistentietoets. Echter de verwachte toeslagen voor de komende 5 jaar zijn zeer beperkt vanwege de huidige dekkingsgraad.

De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandartsspecialisten is naar mijn mening niet voldoende, vanwege het reservetekort.

Amsterdam, 27 mei 2014

R.H. Sprenkels AAG
verbonden aan Sprenkels & Verschuren

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2013 van Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten te Utrecht gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2013 en de staat van baten en lasten over 2013 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten per 31 december 2013 en van het resultaat over 2013 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Maastricht, 27 mei 2014

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. R.E.J. Pluymakers RA

Bijlagen

Begrippenlijst

ABTN

Afkorting voor actuariële en bedrijfstechnische nota. In de ABTN wordt door het bestuur van een pensioenfonds uiteengezet welke actuariële en bedrijfstechnische opzet ten grondslag ligt aan een fonds. De ABTN (ook wel bedrijfsplan genoemd) gaat nader in op de organisatie van het fonds, de inhoud van de pensioenregeling, de financiële opzet (waaronder grondslagen), het beleidskader (toeslagen- en beleggingsbeleid), de sturingsmiddelen, de hoofdlijnen van het interne risicobeheersingssysteem alsmede de hoofdlijnen van de uitvoeringsovereenkomst.

Activa

Bezittingen van het pensioenfonds.

Actuariële grondslagen

Dit zijn de veronderstellingen die de actuaris gebruikt bij de vaststelling van de pensioenverplichtingen. Deze veronderstellingen hebben onder meer betrekking op de gehanteerde rekenrente, de sterftekansen en de kostenopslagen.

Actuaris

Een actuaris combineert economische en wiskundige technieken ten behoeve van de vaststelling van de benodigde koopsommen of premies en de verplichtingen van het fonds (vaststelling voorziening pensioenverplichtingen). Tevens verricht de actuaris risicoanalyses en studies met betrekking tot het afstemmen van verplichtingen en beleggingen.

Asset Liability Management-studie (ALM-studie)

Deze studie geeft inzicht in de toekomstige ontwikkelingen van de rechten en verplichtingen van een pensioenfonds en biedt een pensioenfondsbestuur de mogelijkheid diverse beleidsvariabelen (zoals beleggingsbeleid, premiebeleid en toeslagbeleid) in hun onderlinge samenhang te evalueren.

Autoriteit Financiële Markten

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is een bij wet ingesteld toezichthoudend orgaan dat toezicht houdt op het gedrag van de gehele financiële marktsector. De AFM is toezichthouder op de pensioenfondsen voor zover het gaat om het effectentypisch gedragstoezicht.

Balansrisico

De risico's die het pensioenfonds loopt met betrekking tot de beleggingen in relatie tot de verplichtingen.

Beleggingsbeleid

Een pensioenfonds is verplicht om op prudente wijze te beleggen. Het beleggingsbeleid van een pensioenfonds is enerzijds gericht op het zo veel mogelijk uitsluiten van beleggingsrisico's en anderzijds op het behalen van een zo hoog mogelijk rendement. Bovendien moet de afstemming van beleggingen op de pensioenverplichtingen goed zijn: het pensioenfonds moet op elk moment aan haar

uitkeringsverplichtingen kunnen voldoen. Om optimaal aan deze uitgangspunten te voldoen is een juiste samenstelling van de beleggingsmix noodzakelijk, die met behulp van een ALM-studie kan worden vastgesteld.

Beleggingsmix

Verdeling van de beleggingen over beleggingscategorieën, waaronder zakelijke en vastrentende waarden en deelcategorieën daarvan.

Beleidsregel Uitbesteding Pensioenfondsen

Voorschriften van De Nederlandsche Bank met betrekking tot de uitbesteding door pensioenfondsen van werkzaamheden aan andere organisaties.

Benchmark

Een maatstaf voor de beoordeling en vergelijking van de performance van beleggers.

Boekwaarde

De waarde waartegen activa en passiva op de balans zijn opgenomen.

Certificerend actuaaris

De certificerend actuaaris, ook waarmerkend actuaaris genoemd, is belast met de beoordeling van de financiële positie van het fonds. Hij geeft jaarlijks een actuariële verklaring af, waarmerkt de actuariële verslagstaten en stelt een rapport op ter onderbouwing van zijn oordeel.

Collateral

In onderpand gegeven zekerheden ter dekking van aangegane marginverplichtingen –dit betreft de verplichting van beleggers om een waarborgsom in geld of dekking in de vorm van effecten te storten bij hun bank of commissionair bij het schrijven van opties of andere afgeleide producten– welke voortkomen uit hoofde van de aangegane derivatenpositie(s).

Commodities

Een commodity is een beleggingsklasse die betrekking heeft op grondstoffen en bulkgoederen.

Compliance

Het toezien op de naleving van wettelijke regels en de gedragscode die het pensioenfonds zelf heeft opgesteld met het oogmerk reputatieschade te voorkomen.

Compliance-officer

De compliance-officer houdt toezicht op de deugdelijkheid en effectiviteit van interne regels en procedures en op de naleving van de gedragscode van het fonds. Het bestuur van het pensioenfonds benoemt een compliance-officer. De compliance-officer vervult een onafhankelijke rol binnen het pensioenfonds.

Contante waarde van de voorziening pensioenverplichtingen

De waarde die op dit moment aanwezig moet zijn om, rekening houdend met rente-aangroei (rekenrente) en eventuele andere actuariële grondslagen, toekomstige pensioenbetalingen te kunnen verrichten. De contante waarde fluctueert in de tijd vooral ten gevolge van fluctuaties in de rente, maar ook door veranderingen in de levensverwachting. Zie ook het begrip “rekenrente”.

Continuïteitsanalyse

Met een continuïteitsanalyse wordt beoordeeld of de financiële risico's voor een pensioenfonds zich, met inachtneming van een realistische schatting van de toekomstige ontwikkeling van de economie, op lange termijn binnen aanvaardbare grenzen bevinden.

Het risico dat een fonds in de toekomst niet meer aan zijn verplichtingen of aan de eisen ten aanzien van het Eigen vermogen zal kunnen voldoen, kan op deze manier in een vroegtijdig stadium worden onderkend. Daarnaast wordt de kracht van de verschillende beleidsinstrumenten en de ontwikkeling daarvan in kaart gebracht en wordt de consistentie in de toezegging, financiering en communicatie ten aanzien van toekomstige toeslagverleningen getoetst. De continuïteitsanalyse heeft een toetsingshorizon van 15 jaar.

Converteerbare obligaties/Convertibles

Een converteerbare obligatie (ook wel convertible) is een obligatie die omgezet kan worden in aandelen.

Corporate Governance (Goed ondernemingsbestuur)

Beheer van en toezicht en controle op een onderneming, waarbij bestuurders verantwoording moeten afleggen aan de aandeelhouders. De beginselen van goed ondernemingsbestuur (commissie Tabaksblat) hebben model gestaan voor de Principes voor goed pensioenfondsbestuur.

Dekkingsgraad

Een maatstaf voor de solvabiliteit van een pensioenfonds. De dekkingsgraad is de verhouding tussen het aanwezige vermogen (AV) en de voorziening pensioenverplichtingen (VPV) van het fonds, uitgedrukt in een percentage:

$$\text{Dekkingsgraad} = \text{AV} / \text{VPV} \times 100\%.$$

Hierbij is het aanwezige vermogen (AV): het totaal van de voorziening pensioenverplichtingen en de reserves.

Hierbij zijn de verplichtingen (VPV): de voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening.

Er is sprake van onderdekking als het aanwezig vermogen minder bedraagt dan het minimaal vereist vermogen. Het minimaal vereist vermogen bedraagt in beginsel 104% van de voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening.

De Nederlandsche Bank

Bij wet ingesteld toezichthoudend orgaan, dat de naleving van de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling bewaakt.

Derivaten

Afgeleide financiële instrumenten, dat wil zeggen financiële contracten, waarvan de waarde wordt afgeleid van een onderliggende waarde (bijvoorbeeld een aandeel), een referentieprijs of een index (bijvoorbeeld de AEX-index). De hoofdvormen van derivaten zijn opties, future-contracten, forwardcontracten en swaps. Ook valutatermijncontracten en swaptions worden als derivaten aangemerkt.

Deterministisch model

Een model dat rekent met verwachte waarden. Een fonds dat gebruik maakt van derivaten kan niet rekenen met een (vaste) verwachte waarde. De waarde van derivaten is immers afhankelijk van de onzekerheden in de markt. Voor de vaststelling van de continuïteitsanalyse en het herstelplan is rekening gehouden met deze onzekerheden, door gebruik te maken van een stochastisch model.

Duration

Aanduiding van de koersgevoeligheid van vastrentende waarden als gevolg van veranderingen in de rentestand.

Effectentypisch gedragtoezicht

Gedragtoezicht dat vooral betrekking heeft op de gedragingen van verantwoordelijke directies en besturen van financiële instellingen, zoals de naleving van gedragscodes, corporate governance en dergelijke. Het gedragtoezicht wordt uitgeoefend door de Autoriteit Financiële Markten. Een ander onderwerp van aandacht van het gedragtoezicht is de consumentenbescherming. Effectentypisch gedragtoezicht onderscheidt zich van prudentieel toezicht dat wordt uitgeoefend door De Nederlandsche Bank.

Ervaringssterfte

Een correctie op landelijke sterftcijfers zodanig dat naar verwachting de sterftcijfers (inclusief ervaringssterfte) een goede inschatting maken van de sterfteverwachting binnen het fonds. De landelijke sterftcijfers komen voort uit de sterftetafel inclusief sterftetrend.

Fiduciair adviseur/begeleider

Adviseur die het bestuur ondersteunt bij de uitwerking van haar bestuursverantwoordelijkheid op het gebied van de financiële aansturing van het fonds en de invulling van het beleggingsbeleid.

Financieel Toetsingskader (FTK)

Benaming van het toezichtregime dat vanaf 1 januari 2007 van toepassing is op de financiële positie en het financiële beleid van pensioenfondsen. Het Financieel Toetsingskader (FTK) verving de Actuariële Principes Pensioenfondsen. Het FTK is opgenomen in de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

Forwards / FX forwards / Futures

Een future (of termijncontract) is een financieel contract tussen twee partijen die zich verbinden om op een bepaald tijdstip een bepaalde hoeveelheid van een product of financieel instrument te verhandelen tegen een vooraf bepaalde prijs. Men komt dus een transactie in de toekomst overeen. Verschil tussen een forward en een future is dat een forward niet gestandaardiseerd is en "over the counter" (OTC) wordt verhandeld. OTC slaat op financiële transacties die niet via de beurs verlopen, maar die direct tussen twee partijen (meestal een bank en een tegenpartij, die ook weer een bank kan zijn) afgesloten worden. Een FX Forward heet ook wel een valutatermijncontract. Dit is een forwardcontract waarmee op termijn een valuta wordt gekocht of verkocht. Meestal wordt een FX Forward gebruikt om het risico van dalingen van valutakoersen af te dekken.

Gedragscode

De gedragscode bevat voorschriften voor bestuurders en eventuele adviseurs van het pensioenfonds ter voorkoming van belangenconflicten en van misbruik en oneigenlijk gebruik van de bij het fonds aanwezige vertrouwelijke informatie. Deze informatie betreft voor een belangrijk deel de beleggingstransacties namens het fonds.

Generatietafel

Zie het begrip "sterftetafel".

Gerealiseerd resultaat

Resultaat na verkoop van de beleggingen.

Gewezen deelnemer

De tandarts of tandarts-specialist die door middel van (een) gedane premiestorting(en) vanwege eigen tandheelkundige verrichtingen aanspraken op ouderdomspensioen jegens het fonds heeft.

Governance

Bestuurlijke organisatie.

Immunisatie van de rente

Het neutraliseren van de impact van renteveranderingen op de balans van het fonds.

Indexatie

Zie het begrip "toeslag".

Intern toezicht

Onder intern toezicht wordt verstaan het kritisch bezien van het functioneren van (het bestuur van) het fonds en omvat het tenminste de volgende taken:

- het beoordelen van beleids- en bestuursprocedures en -processen en de checks en balances binnen het fonds;
- het beoordelen van de wijze waarop het fonds wordt aangestuurd;
- het beoordelen van de wijze waarop door het bestuur wordt omgegaan met de risico's op de langere termijn.

Het intern toezicht wordt vanaf 2012 uitgevoerd door een Raad van Toezicht. Zie ook Visitatiecommissie.

IPS

Investment Policy Statement. Hierin wordt het strategisch beleggingsbeleid omschreven.

ISAE 3402

De ISAE 3402 is een internationale standaard die toeziet op zogenaamde Third Party Assurance rapportages. Met deze verklaring wordt aangegeven dat een serviceorganisatie alle processen beheerst en onder controle heeft.

De ISAE3402 standaard kent 2 type rapportages:

- Type I: voor de opzet en het bestaan van beheersmaatregelen;
- Type II: Naast de opzet en het bestaan ook de effectieve werking van de beheersmaatregelen voor een bepaalde periode.

Kansstelsels

Dit zijn veronderstellingen met betrekking tot onder meer sterfte- en arbeidsongeschiktheidskansen.

Marktwaarde

Waarde van een beleggingsobject als het op dat moment verkocht zou worden.

Nabestaandenpensioen

Verzamelnaam voor weduwen-, weduwnaars-, partnerpensioen en wezenpensioen.

Nominale waarde

De waarde die vermeld staat op een verhandelbaar waardepapier zoals een aandeel of obligatie. Deze nominale waarde wijkt gewoonlijk af van de koers van het waardepapier en is daarom meestal anders dan de boekwaarde.

Ongerealiseerd resultaat

Herwaardering van de beleggingen over het jaar. Gelijk aan het resultaat dat zou zijn gerealiseerd als aan het eind van het jaar alle beleggingen zouden zijn verkocht.

Opties/Gekochte put-opties/Geschreven call-opties

Een optie is een recht om tegen een vooraf bepaalde prijs binnen een afgesproken periode een bepaald goed te kopen of te verkopen.

Een optie is een afgeleid product, ofwel een derivaat. De waarde van de optie is gebaseerd op de waarde van het onderliggende product, de looptijd, de beweeglijkheid van de prijs van de onderliggende waarde en de rente. Wie een call-optie koopt krijgt daarmee het recht om een bepaalde onderliggende waarde binnen een gedefinieerde periode te kopen tegen een van tevoren

vastgestelde prijs. Het bedrag waartegen de optie wordt verhandeld noemt men de optiepremie. Wie een call-optie schrijft oftewel verkoopt verleent daarmee aan de koper het recht om een onderliggende waarde tegen een van tevoren vastgestelde prijs te kopen. De schrijver ontvangt als compensatie een bedrag per optie. De schrijver van de optie gaat bovendien zelf een verplichting aan om de onderliggende waarde ook te leveren als daarom door de optiehouder gevraagd wordt. De koper van een put-optie heeft een recht gekocht om een onderliggende waarde tegen een van tevoren afgesproken koers te verkopen. Iemand die bepaalde aandelen heeft en deze wil houden kan zich door koop van een geschikte put-optie dus "verzekeren" van de waarde van zijn aandelen gedurende de looptijd van de optie. Voor deze verzekering betaalt de koper een bedrag. De verkoper van een put-optie verplicht zich een onderliggende waarde af te nemen tegen een van tevoren afgesproken prijs. Als vergoeding ontvangt de schrijver van de koper het premiebedrag.

Ouderdomspensioen

Pensioen bestemd voor de financiële verzorging van de pensioengerechtigde nadat deze de in de pensioenregeling omschreven pensioenleeftijd heeft bereikt.

Overlay

De combinatie van derivaten die het doel hebben de balans van het fonds minder gevoelig te maken voor veranderingen in rente, wisselkoers of prijs.

Overlevingstafel

Zie het begrip "sterftetafel".

Overlopende activa

Vooruitbetaalde kosten.

Overlopende passiva

Vooruitontvangen bedragen.

Overrendement

Het begrip overrendement betreft veelal de totale beleggingsopbrengsten verminderd met de benodigde rente voor de technische voorzieningen. Bij SPT is de post overrendement gedefinieerd exclusief de effecten van rentewijzigingen. Deze effecten worden als afzonderlijke posten inzichtelijk gemaakt.

Partnerpensioen

Pensioen dat wordt uitgekeerd aan de partner en eventuele ex-partner na het overlijden van de deelnemer of gepensioneerde.

Passiva

Eigen vermogen en schulden van het pensioenfonds.

Pensioengerechtigde

De persoon die op grond van het pensioenreglement pensioen ontvangt.

Pensioenwet

De wet die vanaf 1 januari 2007 de voormalige Pensioen- en spaarfondsenwet (PSW) vervangt.

Pension Fund Governance

De manier waarop het pensioenfonds is georganiseerd (structuur) en de verantwoordelijkheden worden uitgevoerd (processen). In het kader van Pension Fund Governance heeft de Stichting van de Arbeid aanbevelingen gedaan voor goed pensioenfondsbestuur. Deze

waarborging voor goed bestuur (Principes voor goed pensioenfondsbestuur) is verankerd in de op 1 januari 2007 in werking getreden Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Zie ook het begrip "Principes voor goed pensioenfondsbestuur".

Performance

Het rendement dat is behaald met de beleggingen.

Premievrije aanspraken

Indien het deelnemerschap aan een pensioenregeling eindigt, anders dan door overlijden of het bereiken van de pensioenleeftijd, verkrijgt de gewezen deelnemer een premievrije aanspraak op ouderdomspensioen, partner- en wezenpensioen.

Principes voor goed pensioenfondsbestuur

Aanbevelingen van de Stichting van de Arbeid voor de besturen van pensioenfondsbestuur om te komen tot goed pensioenfondsbestuur. De principes voor goed pensioenfondsbestuur zijn verankerd in de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling. De principes hebben betrekking op de onderdelen: zorgvuldig bestuur, transparantie, openheid en communicatie, deskundigheid en functioneren van het bestuur, verantwoording alsmede intern toezicht.

Prudentieel toezicht

Bedrijfseconomisch toezicht dat zich met name richt op de handhaving c.q. waarborging van de financiële soliditeit van het pensioenfonds. Dit type toezicht berust bij De Nederlandsche Bank. Prudentieel toezicht onderscheidt zich van effectentypisch gedragstoezicht dat wordt uitgeoefend door de Autoriteit Financiële Markten.

Raad van Toezicht

Het instellen van een Raad van Toezicht is één van de vier opties in de Principes voor goed pensioenfondsbestuur om invulling te geven aan het intern toezicht op pensioenfondsbestuur. Deze raad bestaat tenminste uit drie onafhankelijke deskundigen. Zie ook Intern toezicht en Visitatiecommissie.

Rekenrente

De rekenrente is het fictieve percentage dat het belegde vermogen wordt geacht op te brengen in de toekomst en waarvan bij de berekening van de contante waarde van de voorziening pensioenverplichtingen (VPV) wordt uitgegaan. In het Financieel Toetsingskader wordt de rekenrente bepaald op basis van de rentetermijnstructuur (marktwaarde). De rekenrente is geen vast gegeven, maar een in de tijd (mogelijk sterk) fluctuerende variabele.

Rentetermijnstructuur

De rentetermijnstructuur, of yield curve, is een grafiek die het verband weergeeft tussen de looptijd van een vastrentende belegging enerzijds en de daarop te ontvangen marktrente anderzijds. Een rentetermijnstructuur heeft doorgaans een stijgend verloop. Als iemand zijn geld voor een langere periode uitleent, eist hij normaliter een hogere vergoeding dan bij een lening over een korte termijn.

SLA

SLA staat voor Service Level Agreement. Een contract tussen dienstverlener en klant met meetbare condities over de te verlenen service.

Solvabiliteit

Het vermogen om (nu en op termijn) aan de financiële verplichtingen te kunnen voldoen.

Sterftetafel

Statistisch overzicht met betrekking tot onder meer sterftekans per leeftijd van een groep personen, zoals bijvoorbeeld alle mannen in de bevolking van Nederland. De meest recente publicatie van de Nederlandse sterftetafel betreft de AG Prognosetafel 2012-2062.

Sterftetrend

Statistisch overzicht waarbij rekening wordt gehouden met de verwachte toekomstige verandering van de overlevingskansen. Met ingang van 1 januari 2007 moet de sterftetrend op grond van de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling (FTK) worden meegenomen bij de vaststelling van de verplichtingen en de actuarieel benodigde premie. De meest recent geschatte sterftetrend is verwerkt in de AG-generatietafel 2010-2060: in deze tafel wordt rekening gehouden met een toename van de overlevingskansen in de periode t/m 2060.

Strategische beleggingsportefeuille/Tactische beleggingsportefeuille

De strategische beleggingsportefeuille beschrijft de langetermijnverdeling van de bezittingen over de verschillende beleggingscategorieën. De tactische beleggingsportefeuille beschrijft de (eventuele) kortetermijnafwijking van de langetermijnverdeling.

Strike

Engelse term voor de uitoefenprijs van een optie.

Swaps / Swaptions

Een swap is een derivaat waarbij een partij een bepaalde kasstroom of bepaald risico (bijvoorbeeld rente) ruilt met de kasstroom of het risico van een andere partij. Deze twee componenten worden ook wel de "poten" (legs) van de transactie genoemd. De uitdrukking is afkomstig van het Engelse werkwoord "to swap" (ruilen, omwisselen). Swaps zijn derivaten, dat wil zeggen dat het afgeleide producten zijn. Een swaptions is een optie om een swap aan te gaan.

Toeslag

Een toeslag is een verhoging van een ingegaan pensioen of een aanspraak op pensioen, gebaseerd op een in het pensioenreglement omschreven toeslagregeling.

Total return

Het totaalrendement op beleggingen zijn de directe en de indirecte beleggingsopbrengsten. De directe beleggingsopbrengsten zijn de ontvangen inkomsten (zoals dividend, rente en huur) en de indirecte opbrengsten zijn de (gerealiseerde en ongerealiseerde) waardeveranderingen.

Ultimate Forward Rate (UFR)

De verwachte risicovrije rente op lange termijn voor lange looptijden. Sinds eind september 2012 wordt in de bepaling van de rentetermijnstructuur (voor looptijden vanaf 20 jaar) mede rekening gehouden met deze verwachting. De Ultimate Forward Rate bedraagt 4,2%.

Uniform Pensioenoverzicht

Het Uniform Pensioenoverzicht (UPO) informeert een (gewezen) deelnemer en zijn/haar eventuele partner over zijn/haar huidige en toekomstige pensioensituatie. Alle pensioenfondsen en verzekeraars gebruiken dezelfde indeling van het UPO. Hierdoor zijn de bedragen uit de overzichten makkelijk vergelijkbaar. Ook kunnen de bedragen uit de verschillende overzichten eenvoudig bij elkaar worden opgeteld.

Valutarisico

Het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen in valutawisselkoersen.

Valutatermijncontract

Zie Forwards / FX Forwards / Futures.

Vastrentende waarden

Beleggingen met meestal een vaste looptijd en een overeengekomen plan van rente en aflossing, zoals obligaties. Andere vormen van vastrentende waarden zijn bijvoorbeeld onderhandse leningen en hypotheke.

Verantwoordingsorgaan

Orgaan waaraan het bestuur van het pensioenfonds jaarlijks verantwoording moet afleggen. In dit orgaan (vanaf 1 januari 2008 op grond van de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling verplicht in te stellen) zijn de deelnemers en de pensioengerechtigden vertegenwoordigd. Vanaf 2012 worden de taken van het verantwoordingsorgaan door de Pensioenraad vervuld.

Visitatiecommissie

Het instellen van een visitatiecommissie is één van de vier opties in de Principes voor goed pensioenfondsbestuur om invulling te geven aan het intern toezicht op pensioenfondsen. Indien een visitatiecommissie wordt benoemd, dient deze tenminste één keer in de drie jaar het functioneren van het bestuur te beoordelen. Deze commissie bestaat tenminste uit drie onafhankelijke deskundigen. Zie ook Intern toezicht en Raad van Toezicht.

Volatiliteit

De beweeglijkheid van beurskoersen. Ook wel gebruikt om de beweeglijkheid van de dekkingsgraad aan te geven.

Voorziening pensioenverplichtingen (VPV)

Het op de balans opgenomen bedrag waarover een pensioenfonds moet beschikken om er zeker van te kunnen zijn dat, samen met de nog te ontvangen premies, voldaan kan worden aan de pensioenverplichtingen. Dit bedrag fluctueert in de tijd – zie ook de begrippen “contante waarde van de voorziening pensioenverplichtingen” en “rekenrente”.

Wet verplichte beroepspensioenregeling

De pensioenwetgeving die geldt voor beroepspensioenfondsen.

Wezenpensioen

Een tijdelijke uitkering die kan worden toegekend aan de kinderen, die de (gewezen) deelnemer of gepensioneerde bij overlijden nalaat en die ten tijde van dat overlijden jonger zijn dan 18 jaar, dan wel studierend of invalide zijn én jonger zijn dan 27 jaar.

Zakelijke waarden

Aandelen en onroerende zaken. Onder onroerende zaken wordt verstaan beleggingen in onroerend goed, zoals kantoren, winkels en woningen. Deze kunnen zowel op directe wijze geschieden als op indirecte wijze door belegging in al dan niet beursgenoteerde beleggingsfondsen.

